

Збірник наукових матеріалів
XXIV Міжнародної науково-практичної
інтернет – конференції
el-conf.com.ua

«НОВИНИ НАУКИ XXI СТОЛІТТЯ»

23 листопада 2018 року

Частина 10

м. Вінниця

Новини науки XXI століття, XXIV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 листопада 2018 року. – Ч.10, с. 68.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Новини науки XXI століття», 23 листопада 2018 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Юридичні науки

<i>Ломака І.О.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРОКУРАТУРИ	4
<i>Матвєєв В.В.</i> УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНОВАТОСТІ ТА ЇХ ПРИРОДА.....	8
<i>Мельничук І. С., науковий керівник Толкачова І. А.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБМЕЖЕНОГО ІМУНІТЕТУ ДЕПУТАТА В УКРАЇНІ.....	11
<i>Мілевська М.І.</i> ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ	14
<i>Міхлевська А. І.</i> НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ.....	18
<i>Міхлевська А. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ.....	21
<i>Міхлевська А. І.</i> ПОРЯДОК ДІЙ СЛІДЧОГО НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ	25
<i>Петриляк А.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ДИСПОЗИТИВНОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ АПЕЛЯЦІЙНОМУ СУДІ.....	28
<i>Пронь В.О., Гуров О.І.</i> ТЕОРІЯ ПРАВА І ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ НАУК	33
<i>Свистун С.Л.</i> ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	37
<i>Соловійова А.Б.</i> ПРАВОВА ПРИРОДА КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ЄВРОПИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ	40
<i>Тесленко Владислав Олександрович</i> МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ	46
<i>Федоренко Є. В., Мостова С. О.</i> СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ КОНРАБАНДИ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ	49
<i>Хавренкова В.Р.</i> АНАЛІЗ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ У МІСТІ ДНІПРІ	54
<i>Хомутовська Т. Л.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ СИСТЕМИ ПОКАРАНЬ	59
<i>Шпак М. І.</i> ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	63

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
ПРОКУРАТУРИ

Ломака І.О.

студентка Полтавського юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Полтава, Україна

Актуальність дослідження організаційного забезпечення діяльності працівників прокуратури – питання, що на разі майже не викликає суперечок у суспільстві, адже від того, настільки раціонально та обдумано держава підійде до регулювання даного інституту – залежить ефективність виконання посадовими особами передбачених Законом повноважень. Цимбалюк С. А., розглядаючи питання організаційного забезпечення мотивації управлінського персоналу, визначала цей процес як інтеграцію відділів кадрів, правового забезпечення, розвитку корпоративної культури, охорони праці та пожежної безпеки, соціального розвитку у єдину службу управління персоналом, що сприятиме поліпшенню координації роботи цих підрозділів [6, с. 85].

Колодізева Т. О., досліджуючи логістичні системи підприємств, зазначає, що створення організаційних умов для формування та функціонування є основною метою процесу організаційного забезпечення логістичних систем на установах, в тому числі і державних [2, с. 55].

Лещух А. Р. переконаний, що, окрім усього вище переліченого, до складу організаційного забезпечення профілактичної діяльності органів місцевого самоврядування входить і забезпечення нагляду за діяльністю підпорядкованих органів, об'єктів господарського, соціального й культурного призначення, а також організація перевірки виконання прийнятих актів та безпосередня робота з населенням за для його залучення до практичного виконання конкретних завдань у сфері профілактики правопорушень на підвідомчій території [3, с. 70].

Вбачаємо, що вітчизняні юристи по – різному формують підходи до тлумачення окресленого поняття, де, на наш погляд, найбільш влучним є

позиція Подкопаєв С. В., який вказує на організаційне забезпечення, як на створення органів прокуратури в плані державного політико-правового інституту (або його реформування), забезпечення його нормального функціонування завдяки фінансовим та контролюючим заходам тощо, а також як внутрішньо- системну діяльність створеної прокурорської системи у цілому та за напрямками її діяльності, так само як і прокуратури різних рівнів, структурних підрозділів їх апаратів, і як самостійне упорядкування та взаємну узгодженість працівників органів прокуратури [4, с. 105].

Безперечно, для регулювання організаційного забезпечення діяльності працівників прокуратури варто враховувати положення Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року та нормативні акти, котрі видані Генеральним Прокурором України. Серед повноважень останнього, які зафіксовані у ст. 9 вищезазначеного Закону, зафіксовано обов'язок організовувати діяльність органів прокуратури України, затверджувати акти з питань щодо організації діяльності органів прокуратури, видавати накази з питань, що належать до його адміністративних повноважень, на основі та на виконання Конституції і законів України [1, с. 1].

Варто зауважити, що в законодавстві, котре діяло до прийняття Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року, містились колізійні норми стосовно того, яким саме вказівками керівництва має підпорядковуватись та які з них має виконувати нищестоящий по посаді прокурор. Нині, ст. 17 дана прогалина усунена, адже чітко передбачено, що це має бути письмовий наказ адміністративного характеру [1, с. 2]. Законодавець у нормативно – правових актах, які так чи інакше регулюють питання організації діяльності прокурорів, спрямовує позиції на роботу з кадрами та підвищення їх кваліфікації, планування роботи, контроль і перевірку виконання, керівництво, діловодство, облік і звітність, узагальнення прокурорської практики та її аналіз, систематизацію законодавства лише в позитивному аспекті.

Серед завдань, які ставляться перед працівниками прокуратури, виділяється координація діяльності правоохоронних органів у сфері проти дії

злочинності. На практиці це реалізується шляхом проведення спільних нарад, організації робочих груп по окремим питанням, тощо. Так, нині функціонують так звані організаційно – контрольні підрозділи, до повноважень яких входить упорядкування роботи прокурорів та контроль за виконанням певних завдань.

Але, поруч із рядом позитивних моментів, – наявні і речі, котрі потребують доопрацювання або оновлення. Так, чинний Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року взагалі не передбачає наявність такого важливого організаційно- управлінського органу, як колегія. Раніше, саме в такий спосіб вищі керівники прокуратури вирішували найбільш важливі питання, що стосувались додержання законності в державі, аналізу рівня правопорядку, реалізації положень наказів Генерального Прокурора України, тощо. Більше того, до цього процесу залучалися і керівники міністерств, відомств, органів державного управління, нагляду та контролю, підприємств, установ і організацій, їх об'єднань. Зрозуміло, що з позбавленням прокуратури так званого «загального нагляду» цю статтю можна було б відкоригувати. Але чи можна було її позбавляти колегіального обговорення і прийняття рішень щодо внутрішньо відомчої організаційної діяльності щодо виконання завдань і функцій, координаційної роботи з усіма правоохоронними системами, спрямованої на боротьбу зі злочинністю, вдосконалення цієї роботи з усіх напрямів діяльності всієї прокурорської системи України.

Взагалі, у визначеному питанні, на наш погляд, максимально доцільно звернути увагу на досвід Німеччини. Так, в цій країні законодавчі основи діяльності прокуратури – питання, що врегульовано всього – навсього кількома статтями Судового акту (в силу того, що прокуратура перебуває на одному рівні із судами) та Кримінально процесуального кодексу. Все решта описується в нормативно – правових актах кожної із адміністративно – територіальних одиниць (земель). Кожна прокуратура має департаменти, очолювані старшим прокурором. Зазвичай передбачені Загальний департамент, що займається епізодами крадіжок, тілесних ушкоджень, шахрайства; та спеціальні департаменти по окремих групах злочинів. Природно, що Загальний департамент є умовно стар-

товим для нових прокурорів, оскільки справи зазвичай прості, але їх багато - до тисячі в рік на людину. Спеціальні департаменти можуть функціонувати по спеціалізації у корупційних злочинах, організованій злочинності, економічних злочинах, наркотики і статеві злочини, політичні та деякі інші. Ефективній організації роботи прокуратури допомагають окремі аспекти. Робота не юридичного персоналу високо цінується як гарантія сфокусованої діяльності прокурорів, підкреслюється, що постійна плинність кадрів неприпустима. Проводяться регулярні тренінги та підвищення кваліфікації для всього персоналу. Цікаво, що керівники органів прокуратури розподіляють свій час із таким розрахунком, щоб більшу половину приділяти спілкуванню і консультації звичайних громадян, які потребують захисту [5, с. 104-105].

На підставі визначеного можна зробити висновок, що останнім часом система органів прокуратури зробила значні кроки на шляху подальшого вдосконалення організації її діяльності відповідно до сучасних викликів, проте варто більше уваги приділяти імплементації позитивного досвіду в питанні організації діяльності прокуратури виходячи із зарубіжного досвіду.

Література:

1. Про прокуратуру: Закон України у редакції Закону № 1697-VII від 14 жовтня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
2. Колодізева Т. О. Моделювання організаційного забезпечення функціонування логістичних систем промислових підприємств / Т. О. Колодізева, Г. С. Панасьянц // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 255.
3. Лещух А. Р. Діяльність органів місцевого самоврядування у сфері профілактики адміністративних правопорушень: організаційно-правове забезпечення: моногр. / А. Р. Лещух. – Л.: Льв ДУВС, 2012. – С. 78.
4. Подкопаєв С. В. Правове регулювання організації і діяльності прокуратури України / С. В. Подкопаєв // Форум права. - 2012. - № 4. –С.738-742.
5. Михайленко О. Р. Прокуратура Федеративної Республіки Німеччини: становлення та повноваження // Право України. – 2000. - № 5. - С. 104-105.

6. Цимбалюк С. А. Організаційне забезпечення мотивації управлінського персоналу промислових підприємств / С. А. Цимбалюк // Проблеми економіки. – 2012. – № 1. – С. 85-88.

УДК 657

Юридичні науки

УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ ТА ЇХ ПРИРОДА

Матвеев В.В.

студент юридичного факультету

Дніпропетровський Національний

Університет ім. Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

Однією з ланок Кримінально процесуального кодексу, на думку багатьох експертів, є відновне правосуддя в Україні, найпоширенішим інструментом якого є примирення сторін, досягнення найсприятливіших умов та врегулювання конфлікту. Через утопічну мету врегулювання усіх конфліктів угодою, цей інститут є доволі новим та судовою практикою цей механізм не повною мірою відпрацьовано, актуальним є дослідження і вивчення правових аспектів природи закриття провадження за угодою сторін. Метою є визначення впливу угод на кримінальне судочинство.

Відповідні угоди отримали процесуальну здатність в ХІХ ст. в США, згодом були визнані законодавцем. Сутність «угод про визнання вини» ніколи не мала на меті встановлення об'єктивності, фактичних обставин, а прийняття рішення публічного характеру. Сенс у не неупередженому дослідженні у кримінальній справі, а вирішення спору між сторонами. Це характеризує систему, яка прагне вирішити суперечку, тобто арбітраж, а не дослідних, що регламентую змагальність сторін, знаходження об'єктивної істини.

У Штатах можливість укласти угоду є на стадії попереднього слухання справи після складання і пред'явлення обвинувального акта, тоді як в Україні така можливість присутня на будь-якій стадії після повідомлення про підозру

до моменту ухвалення вироку. Насамперед бажано укладання відбувалось за повноцінним забезпеченням прав, за участю захисника чи обвинуваченого. Сторона захисту підписанням угоди відмовляється від свого права на судовий розгляд, під час якого мали довести винуватість, та втрачає можливість на апеляцію і касаційне оскарження вироку.

Загалом правова природа має будуватися на нормах законодавства, які регламентують цей інститут. На сам перед слід відокремлювати справи в кримінально-правовому конфлікті у провадженні, що проходять шляхом укладення угоди, виключно між сторонами обвинувачення та захисту. Роль суду полягає в забезпеченні дотримання законності та дотриманні прав сторін, перевіряти зміст укладеної угоди, роз'яснювати наслідки її підписання, та переконатися в добровільності цієї угоди.

Теорія кримінального процесу наголошує на порядок провадження у кримінальній справі, діяльність органів та усіх інших осіб, що беруть участь у кримінальному провадженні, називають кримінально процесуальною формою. У цілому все складається з стадії та процесуальних форм. Однією з особливих форм і є провадження на підставі угоди, що є спрощенням, оскільки є раціоналізацією та прискоренням судового слідства.

Укладення угод є позитивним моментом для всіх учасників, органи досудового розслідування, уклавши угоду про визнання вини, позбавляють себе від довгого та не завжди вдалого розслідування, також в судовій справі скорочується термін розгляду доказів, а обвинувачений максимально приємний для нього висновок. Позитивним є суб'єктивно вільне волевиявлення особою щодо визнання вини, відсутність примусу.

Щодо Закону України "Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення механізмів забезпечення завдань кримінального провадження" від 16 березня 2017 р. було внесено істотні зміни до ст. 469 КПК. На теперішній час є деякі суперечки серед науковців, І.А. Тітко та М.Г. Твердохліб пропонували дозволивши укладати угоду про визнання винуватості у провадженнях, де є потерпілий, за умови згоди його на це;

В.О. Гринюк пропонував дозволяти укладення угод про визнання винуватості лише у тому випадку, якщо у кримінальному провадженні вже укладено угоду про примирення, укладення якої слід тлумачити як згоду потерпілого на укладення угоди про визнання винуватості. З іншого боку, зараз умови укладення угод сформульовані так, що не відповідають вимогам юридичної визначеності. Адже чинна редакція абзацу п'ятого ч. 4 ст. 469 КПК містить два взаємовиключні положення: “Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена щодо кримінальних проступків, злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам” та “Укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні ... у кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень, внаслідок яких шкода завдана державним чи суспільним інтересам або правам та інтересам окремих осіб, у яких беруть участь потерпілий або потерпілі, не допускається, крім випадків надання всіма потерпілими письмової згоди прокурору на укладення ними угоди”. Виходячи з цих новел, можна зазначити, що укладання угоди і можливе, і не можливе у справах де шкода завдана чи державним чи тільки суспільним інтересам, це може нашкодити ефективному розвитку угод як інституту в кримінальному провадженні[3].

Отже, можна сказати про суттєвий вплив введення до кримінального процесу України інституту угод про визнання винуватості, оскільки він дозволяє спростити та скоротити судовий розгляд та провадження, скорочує державні витрати, регулює правове становище підозрюваного, обвинуваченого. Така форма судочинства розширює процесуальну самостійність сторони захисту у формах впливу на хід процесу, та не позбавляє прокурора функції доказування вини, щодо суду об'єктивно досліджувати докази. Умови укладання угод мають буду уточнені та доопрацьовані, оскільки є вірогідність колізій у їх виконанні.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України/Документ 4651-VI, чинний, поточна редакція – Редакція від 05.08.2018. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Гловюк І. В. Укладення угод про визнання винуватості: окремі питання у контексті оновлення законодавства/ Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (10 листопада 2017 року) / упор. О. В. Авраменко, С. С. Гнатюк, І. В. Красницький. – Львів: ЛьвДУВС. – 316 с./ Режим доступу: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/konf_10_11_2017.pdf

3. Твердохліб М. Проблема законодавчого вдосконалення кримінального провадження на підставі угод // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pap.in.ua/1_2016/108.pdf С. 359.

УДК 342.534(477):342.534.2(043.2)

Юридичні науки

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБМЕЖЕНОГО ІМУНІТЕТУ
ДЕПУТАТА В УКРАЇНІ

Мельничук І. С., студентка,

Навчально-науковий юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник Толкачова І. А., к.ю.н., доцент

Конституція України передбачає, що єдиним джерелом влади є народ, від імені якого функціонує Верховна Рада України, зокрема народні депутати. Громадяни самі обирають своїх представників, які в подальшому виражають інтереси народу. Депутати наділені певними повноваженнями, при здійсненні яких користуються депутатським мандатом.

Сутність депутатського мандата полягає в специфіці відносин депутата з виборцями та в характері його відносин як з радою, так і її органами, а також з іншими депутатами. Конституція України та Закон України «Про статус народного депутата України» наділяють народних депутатів захистом та недоторканістю на весь строк здійснення депутатських повноважень. Народний депутат не може бути без згоди Верховної Ради України притягнутий до кримінальної відповідальності, затриманий чи заарештований [1, с. 236].

Окрім цього, обшук, затримання народного депутата чи огляд особистих речей і багажу, транспорту, жилого чи службового приміщення народного депутата, а також порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції та застосування інших заходів, що відповідно до закону обмежують права і свободи народного депутата, допускаються лише у разі, коли Верховною Радою України надано згоду на притягнення його до кримінальної відповідальності, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [2, с. 9].

Народні депутати України мають досить розширений обсяг імунітету, що зовсім не відповідає європейським стандартам. З однієї сторони, вони, як представники народу, повинні перебувати під захистом та володіти особливим статусом в суспільстві, але тільки під час здійснення своєї діяльності та в межах повноважень. Проте іноді можна спостерігати, коли депутати використовують свій мандат у власний цілях, поза виконанням професійної діяльності і, відповідно до закону, ніхто немає права без згоди Верховної Ради України заарештовувати депутатів чи певним чином обмежувати їх права і свободи.

Натомість в багатьох країнах депутат користується недоторканістю тільки у парламенті, за межами – він є звичайним громадянином. Така концепція є цілком правильною і справедливою, та не викликає ніяких занепокоєнь чи протиріч у суспільстві.

Обмеження чи скасування депутатського імунітету є поширеною сучасною тенденцією в парламентській практиці європейських країн. Застосування, в тій чи іншій формі, депутатського імунітету є справді не таким поширеним у Європі, як правила індемнітету – притаманні фактично всім конституційним системам. В деяких країнах імунітет зовсім не передбачений. Проте, в більшості європейських держав він є і має обмеження.

Україна, ратифікувавши Конвенцію ООН проти корупції Законом України від 18 жовтня 2006 року, взяла на себе зобов'язання встановлювати або за безпечувати у відповідності до своєї правової системи і конституційних принципів належну збалансованість між будь-якими імунітетами або юрисдикційними

привілеями, наданими публічним посадовим особам держави у зв'язку з виконанням ними своїх функцій, і можливістю, у випадку необхідності, здійснювати ефективне розслідування та кримінальне переслідування і виносити судові рішення у зв'язку із злочинами, визнаними такими у відповідності до Конвенції ООН проти корупції. Звідси випливає, що для належного розвитку демократичного суспільства та у зв'язку з посиленою боротьбою з корупцією необхідно обмежити депутатський імунітет [3].

Необхідно, на мою думку, скасувати норму про неможливість притягати до кримінальної відповідальності, затримати чи заарештувати народного депутата без згоди Верховної Ради України. Це в першу чергу знизить ціну депутатського мандата, а також буде важливим кроком у боротьбі з корупцією та сприятиме наближенню України до рівня демократичних, розвинених європейських держав.

Отже, можна зробити висновок, що недоторканність – одна з базових привілеїв, за яким, власне кажучи, іде у депутати більшість нинішніх політиків. Тому багато науковців та діячів пропонують обмежити депутатський імунітет на рівні парламенту в Україні в умовах свавілля депутатського корпусу, його безвідповідального відношення до своїх прямих професійних обов'язків та ігнорування своїх обіцянок народу України.

Література:

1. Задорожня Г.В., Задорожний Ю.А., Сопілко І.М. Конституційне право України: підручник. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 448 с.
2. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 3. Ст. 17.
3. Підтримка належного урядування: проект протидії корупції в Україні (UPAC). Технічний документ – експертний висновок щодо імунітетів обраних осіб та корупції: національне законодавство, європейська практика, пропозиції щодо удосконалення. URL: <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/corruption/projects/upac/technical%20papers/UA/344-UPAC-TP-Immunities-ALI-June2008-Ukr.pdf>.

ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Мілевська М.І.

студентка Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, України

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що для сучасного суспільства характерним є посилене укорінення інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери життя як окремих громадян, так і суспільства та держави в цілому. Розвиток українського інформаційного суспільства визначено Національною програмою інформатизації, прийнятою ще в 1998 році. Частиною цього тривалого процесу є інформатизація судової системи, що забезпечить більш ефективний доступ громадян до правосуддя та зростання довіри в суспільстві до судової влади.

Проблеми електронного правосуддя висвітлені в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, таких як: А.Ю. Каламайко, О.В. Бринцева, Н.В. Кушаківа-Костицька, Н.І. Логінова, М.Я. Швець, В.В. Білоус, М.Я. Сегай, Р.А. Калюжний, О.П. Євсєєв та ін.

Відповідно до рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи CM/Rec (2009)1, державам-учасницям Ради Європи з електронної демократії від 18.02.2009 р., під електронним правосуддям розуміється використання інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації правосуддя усіма зацікавленими сторонами в юридичній сфері з метою підвищення ефективності та якості державних служб, зокрема, для приватних осіб і підприємств. Воно включає в себе електронне спілкування та обмін даними, а також доступ до інформації судового характеру [1]. Головною метою даного процесу збільшення доступності правосуддя, спрощення і прискорення процедур розгляду справ, а також до зниження судових витрат, що теж є вагомим фактором створення ефективного механізму правосуддя.

У сфері інформатизації судової системи України вже існують певні елементи інформаційно-комунікаційних технологій. Зокрема, розроблені офіційні веб-сайти всіх судових органів, які забезпечують вільний доступ громадян до судової інформації. Для забезпечення принципів відкритого судочинства та гласності судових процесів створено Єдиний державний реєстр судових рішень України, до якого заносяться всі судові рішення загальної юрисдикції. Для організації та забезпечення процесів електронного документообігу використовуються автоматизовані комп'ютерні системи документообігу в українських судах. Уведено Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень. Проводяться судові засідання за допомогою відеоконференц-зв'язку. Працює інформаційне вікно суду. Для спілкування суддів та працівників апарату судів створено соціальну професійну мережу «Феміда» тощо. Було затверджено наказ ДСА України № 72 від 31.05.2013 р. «Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу» зі змінами, внесеними наказом ДСА України № 81 від 14.06.2013 р., які визначають порядок подання документів до суду в електронному вигляді, а також надсилання всім учасникам судового процесу процесуальних документів в електронному вигляді (паралельно з документами в паперовому вигляді) [2]. Проте на даний час реформування системи правосуддя не завершено, зокрема запроваджуються нові інформаційно-телекомунікаційні системи в сучасну українську судову систему.

Так, відповідно до Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки від 20.05.2015 року особлива увага приділяється судовій реформі, метою якої є утвердження такого правопорядку, який ґрунтується на високому рівні правової культури в суспільстві, діяльності всіх суб'єктів суспільних відносин на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення - справедливого їх відновлення в розумні строки. До системи завдань Стратегії входить підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій, зокрема:

- забезпечення широкого використання інформаційних систем (ІС) для надання більшої кількості послуг "електронного правосуддя"; створення в судах інформаційних систем електронного менеджменту, зокрема введення повноцінних електронних систем, у тому числі системи електронного документообігу, та відстеження справ (до вищих інстанцій), електронних повідомлень, електронних викликів, електронного розгляду справ (у деяких випадках), електронних платежів, аудіо- та відеофіксації засідань, інформаційної системи внутрішньої бази даних, інформаційної системи законодавчої бази даних, удосконалення системи забезпечення рівного та неупередженого розподілу справ між судьями, зокрема, визначення судді та (або) складу колегії суддів на всіх стадіях судового провадження;

- поетапне запровадження інструментів "електронного правосуддя", що дасть змогу користувачам звертатися до суду, сплачувати судовий збір, брати участь у провадженнях та отримувати необхідну інформацію і документи електронними засобами [3].

Заходи, передбачені даною Стратегією, прийняті в рамках Національної програми інформатизації від 04.02.1998 року, та відповідають пріоритетним напрямам державної політики у сфері інформатизації, сучасному стану та тенденціям розвитку інформатизації.

Слід зазначити, що впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи заплановано з 1 січня 2019 року. На даний час, відповідно до наказу Державної судової адміністрації України від 31 травня 2018 року № 269, з 4 червня 2018 року систему "Електронний суд" запустили у Київському апеляційному адміністративному суді, Апеляційному суді Одеської області, Київському районному суді міста Одеси, Одеському апеляційному господарському суді, господарському суді Одеської області, Вінницькому апеляційному адміністративному суді, Вінницькому окружному адміністративному суді, Донецькому апеляційному адміністративному суді, Голосіївському, Дарницькому, Деснянському, Дніпровському, Оболонському, Печерському, Подільському, Святошинському, Солом'янському,

Шевченківському районних судах міста Києва [4].

Судова система України існує для захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Використання сучасних технологій та інформатизація судової системи забезпечує вдосконалення судових процедур і підвищує якість надання послуг судами, і як наслідок, підвищує рівень довіри до судів. «Електронне правосуддя» займає одне з провідних місць у системі заходів із реалізації державою інформаційної функції та реформуванню судової гілки влади, будучи інструментом її прогресивного розвитку. Переваги такої інформаційно-телекомунікаційної системи очевидні: дотримання процесуальних строків, зниження часових і грошових витрат сторін по доставці документів до суду, підвищення зручності і швидкості обробки документів.

Література:

1.Рекомендации Комитета министров Совета Европы CM/Rec(2009)1 государствам-участникам Совета Европы по электронной демократии от 18.02.2009 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://idemocracy.ru/projects/стандарты/42-ec2009edem.html>.

2. Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу: наказ ДСА України від 31.05.2013 р., № 72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/21310-nakaz_dsa_ukraini_72_vid_31052013r.html.

3.Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки від 20.05.2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>

4.Наказ Державної судової адміністрації України від 31 травня 2018 року № 269. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/file/DSA/2018_DSA_NAKAZY/N_269_18.pdf

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ

Міхлевська А. І.

слухачка магістратури

Юридичний факультет

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Злочини проти життя, як історично так і донині, посідає перше місце серед інших злочинних діянь. На особливі увагу заслуговує кореляція інших держав та правових сімей, що надасть змогу покращити національне право. Потрібно в подальшому впроваджувати зарубіжний досвід інших країн для майбутнього покращення кримінального законодавства в Україні.

Актуальним аналізом може постати таке питання, порівняльна характеристика законодавств ФРН, США та Великої Британії, про настання кримінальної відповідальності за злочини проти життя.

Загалом проаналізувавши зарубіжний досвід можна дійти висновку, що охорона життя людини є основним принципом інших держав та об'єднані у окремі розділи, крім Англії, яка не має кримінального кодексу. Питаннями порівняльного аналізу нашої держави та зарубіжного досвіду займалися такі науковці, Навроцький В. О., Хавронюк М.І., Харитонова О. В., Панов М. І., Тацій В. Я [7, с. 101].

Законодавство України досить детально регулює право на життя, яке закріплене в ст. 27 Конституції України та говорить про *«Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань»* [1]. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство в нашій державі регулюється ст. 115 Кримінального кодексу України[2], яка

передбачає, що вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

Особливості кримінального кодексу США доцільно описує Сергій Фітьковський, який зазначає специфіку законодавства даної країни, Федеральний Кримінальний кодекс (розділ 18 Зводу законів США «Злочин і кримінальне покарання»), який існує з 1948 року, є наступником більш ранніх кримінальних кодексів (1877 і 1909 рр.). Для кримінального права США характерний поділ посягань проти життя на тяжке і просте вбивство. Відповідно § 1111 глави 51 розділу 18 Зводу законів США тяжке вбивство визначено як неправомірне позбавлення життя людини зі злим умислом, а просте вбивство – неправомірне позбавлення життя людини без злого умислу (§ 1112). Разом з тим, тяжке вбивство поділяється на тяжке вбивство 1 ступеня і тяжке вбивство 2 ступеня. Тяжким вбивством 1 ступеня вважається «тяжке вбивство, вчинене шляхом отруєння, чи інше умисне, раніше обдумане, злісне чи заздалегідь сплановане вбивство, або вбивство, вчинене при скоєнні чи спробі скоїти підпал, зґвалтування, берглері чи пограбування, чи вчинене по задуманому плану незаконно і злісно позбавити життя будь-яку іншу людину, окрім вбитого. Будь-яке інше тяжке вбивство вважається тяжким вбивством 2 ступеня» [3, с. 9-23].

Джерелами кримінального права в країнах романогерманської правової системи: кримінально-правові норми Конституції Франції та ФРН. Кримінальний закон як основне джерело кримінального права. Кодифікованість законодавства. Поділ КК на Загальну та Особливу частини. Інші закони ФРН як додаткове німецьке кримінальне право (Nebenstrafrecht). Судове тлумачення у Франції та ФРН [4, с. 568].

Своєрідним є і законодавство Англії в, якій прецедентне право склалось історично, що ж стосується позбавлення волі, то його строки передбачені в окремих статутах, але якщо в статуті такий строк не визначений, він не може перевищувати двох років. За загальним правом строк позбавлення волі встановлюється судом. Позбавлення волі може бути призначено і на

невизначений строк, а також довічно (наприклад, за умисне вбивство). Крім судових прецедентів, які в більшому ступені визначають положення Загальної частини, парламентські акти регулюють відповідальність за окремі злочини, вбивство, крадіжки. Загалом в Англії діють закони по окремих видах злочинів: про зраду 1945 р.; про вбивство 1957 р.; про державну таємницю 1989 р.; про викрадення 1996 р.; про тероризм 2000 р. та ін. [6, с. 34].

Аналіз кримінально-правових норм означених вищих актів дозволяє судити, що упередженість розвитку кримінального законодавства зарубіжних держав, свідчить про те, що життя людини визнається найвищим об'єктом охорони цього права. Завдяки порівняльному аналізу норм КК України, які встановлюють кримінальну відповідальність за умисне вбивство, можна дійти висновку, що законодавство України влучно відповідає європейському стандарту в контексті євроінтеграційного процесу вступу України в європейський простір.

Література

1. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96 // *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30., Станом на 30 верес. 2016. Ст. 27.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 115.
3. Старовойтова Ю. Г. Загальна частина кримінального права Англії та США: навч. посіб. Київ: Атіка, 2012. 104 с.
4. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації М. І. Хавронюк. Київ: Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
5. Впровадження альтернативних видів кримінальних покарань в Україні: посіб. за ред. О. В. Беци. Київ: МП “Леся”, 2003. 116 с.
6. Навроцький В. О. Кримінальне законодавство зарубіжних держав: питання Особливої частини В. О. Навроцький. Львів: Юридичний факультет ЛДУ ім. І. Франка, 1999. 56 с

7. Яценко С. С. Основні питання Загальної частини кримінального права іноземних держав: навч. посіб. С. С. Яценко. Київ: Вид. дім. “Дакор”, 2013. 168 с.
8. Грищук В. К. Поняття, предмет, методи, завдання, функції, система, джерела та принципи українського кримінального права В. К. Грищук. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2009. 122 с.

Юридичні науки

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ

Міхлевська А. І.

слухачка магістратури

Юридичний факультет

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Одним з найважливіших обов'язків правоохоронних органів є захист права на життя і здоров'я людини і громадянина та оперативного й професійного розкриття даного злочину. Вбивство є злочином проти життя особи і являє собою умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині та закріплене у ст. 115 Кримінального кодексу України. Проблемним питання є оптимізація та вдосконалення науково-технічних засобів в роботі слідчих, тому, що злочинці також з часом стають все обачнішими та обирають все більш витончені способи злочину [1].

У доктринальних аналізах науковців при визначенні поняття «вбивство» є декілька трактувань. Даними проблемними питання стали предметом дослідження таких вчених: В.В.Сташис, С.В.Бородін, С.Д.Шапченко, Ю.В.Баулін, В.О.Глушков, Ю.В.Александров, М.Й.Коржанський та інші відомі науковці. Таким чином академік В. В. Сташис зазначає, що вбивство є протиправним позбавлення життя людини. Професор М.Й. Коржанський визначає вбивство, як протиправне і винне заподіяння смерті при посяганні на життя іншої людини. Аналіз праці С.Д. Шапченка виділяє що вбивство – це передбачене

кримінальним законом винне суспільно небезпечне діяння, яке посягає на життя іншої людини і спричиняє її смерть. Даної думки при кримінально-правового визначенню вбивства дотримується С.В. Бородин. Професор Ю.В. Александров визначає вбивство, як протиправне позбавлення життя однією людиною (групою людей) іншої людини [2, ст. 229].

В розслідуванні умисних вбивств важливим є визначення криміналістичної характеристики злочинів та їх елементів. Є різні думки вітчизняних та сучасних вчених з приводу визначення криміналістичної характеристики злочинів, тому слід звернути увагу на думку О. Н. Колесніченко, який в своїй дисертації вперше використав термін. Автор писав про те, що до найбільш важливих положень, загальних для всіх приватних методик, відноситься “загальна криміналістична характеристика даного виду злочину”, але, на жаль, він не розкрив зміст цього нового поняття [3, ст. 90].

Вперше ж запропонував розгорнуте уявлення що терміну криміналістична характеристика злочинів Л.О.Сергєєв, який визначає, що зміст криміналістичної характеристики містять такі елементи: спосіб вчинення злочину; обстановку і умови, в яких вчинено злочин; обставини, пов’язані з предметом злочинного посягання, суб’єктами і суб’єктивною стороною злочинів; схожі зв’язки конкретного злочину з діями, які не є кримінально караними [4, ст. 169].

Думки сучасних науковців дещо не збігаються із думкою вітчизняних вчених. Так, В.В. Тіщенко, Л.І. Аркуша, В.М. Плахотіна дають таке визначення: це система притаманних тому або іншому виду злочинів особливостей, які мають велике значення для розслідування й обумовлюють застосування криміналістичних методів, прийомів і засобів. Та виділяють такі елементи криміналістичної характеристики: спосіб вчинення, спосіб приховування, місце, час та обстановка, слідові картина, особа злочинця та особа потерпілого [5, ст. 37].

Перед слідчими стоїть досить важка робота, за допомогою елементів криміналістичної характеристики знайти справжнього злочинця та згідно із чинним законодавством України притягнути його до кримінальної відповідальності. Для цього слідству потрібно вдосконалення існуючих та розробка нових

методик та тактик з розслідування умисних вбивств, потрібно сконцентруватися на: виявленні причин, умов, а також підстав для формування нової класифікації злочинів за кримінологічними ознаками. Також розширити інформаційні джерела, з яких оперативні працівники отримують достовірну інформацію для оперативного та професійного розслідування умисних вбивств, та більше уваги приділяти елементам криміналістичної характеристики, покращення та удосконалення знань в даній сфері роботи.

При більш детальному вивченні в криміналістичній характеристиці оперативні працівники звертають увагу на 1. Спосіб вчинення злочину може бути досить різним, але практика визначає декілька: застосування вогнепальної та холодної зброї, удушення (зашморгом або підручними засобами), утоплення, скидання з висоти. Спосіб вчинення злочину дуже гарний орієнтир для слідчої групи, бо вказує на можливі мотиви вбивці, розробку слідчих версій, речові докази та сліди залишені під час скоєння злочину. 2. Наступним елементом виступає приховування злочину де більш частіше зустрічається: знищення трупа (утоплення, розчленування, спалювання, закопування), інсценування нещасного випадку або самогубства потерпілого, знищення знаряддя вбивства, спотворювання трупа з метою приховання особи потерпілого. Найчастіше вбивця приховує скоєний злочин з метою уникнення кримінальної відповідальності. 3. Час, місце та обстановка злочину. Зазвичай злочинець обирає час, коли немає свідків, коли потерпілий один у будинку чи в офісі або в іншому місці, нерідко вечірній або нічний. Місце вчинення вбивства – це найчастіше безлюдна місцевість чи квартира, в якій потерпілий може бути один. Також це може бути транспорт (автомобільний чи залізничний), зруйновані будинки або такі, що будуються, інші місця, куди з різних обставин потрапляє потерпілий. Місце злочину, як і обстановка, є надзвичайно важливим джерелом інформації, бо воно містить чималу кількість слідів і речових доказів, що визначають напрям розслідування і висунення слідчих версій. 4. «Слідова картина», дозволяє слідству до дрібниць відтворити події, механізм його вчинення, вказати на особу потерпілого та злочинця. 5. Особа злочинця. Соціальний і

психологічний портрет вбивці має різноманітні риси залежно від того, чи є злочин умисним або з необережності. Злочинець, який вчинив вбивство навми-сно, характеризується негативно, має такі якості, як агресивність, жорстокість, егоїзм, цинізм, зневага до чужих інтересів, розпущеність тощо. У випадках необережних вбивств злочинці, як правило, не мають таких якостей. Дії злочинця на місці події дозволяють дійти висновків щодо його обережності, мотивом, наявності фахових навичок, сили, жорстокості та ін. 6. Особа потерпілого нерідко вказує на особу злочинця (зв'язки потерпілого зі злочинцем, характер їхніх стосунків, мотиви вчиненого злочину). Тому вивчення особи потерпілого дозволяє висунути версії щодо вбивці, мотивів учинення злочину, в окремих випадках щодо віктимного поводження потерпілого [3, ст. 330-370].

Отже, підсумовуючи можна сказати, що криміналістична характеристика важлива наука та посідає гідне місце в сучасній криміналістичній доктрині. Завдяки їй слідчі можуть встановити до найдрібнішої деталі скоєння злочину, мотив вбивці, сліди скоєння злочину та ін. Та на сам перед практика потребує вдосконалення та розробки нових знань, тактик, методик, технічних обладнань та професійних кадрів. В теперішній час елементи криміналістичної характеристики (способи вчинення та приховування злочину, місце, час, обстановка, предмет злочинного посягання, особа потерпілого й ін.) займають велике місце та у своєму взаємозв'язку й залежності створюють надійний потенціал доказової інформації, яка сприяє професійному розслідуванню.

Література

1. Кримінальний кодекс України: *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25-26, 5 квітня 2001 року. Ст. 115, 131. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Андреев О.О. Вивчення особистості злочинця при розслідуванні вбивств, вчинених неповнолітніми. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Спецвипуск № 1. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2006. С. 228–235.
3. Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти за ред. В.Ю.

Шепітька. 3-тє вид., переробл. і допов. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2004. 736 с.

4. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва: монографія. А.Ф. Волобуєв. Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 336 с.
5. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник О.Б. Бишевець, М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва та ін.; за ред. М.А. Погорецького та Д.Б. Сергєєвої. К.: Алерта, 2015. 536 с.

Юридичні науки

ПОРЯДОК ДІЙ СЛІДЧОГО НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ
УМИСНИХ ВБИВСТВ

Міхлевська А. І.

слухачка магістратури

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Перед слідчим стоїть завдання на стадії початкового розслідування є оперативне встановлення даних, що вказують на ознаки злочину, а також обставини, які стались під час події. Актуальним питанням є доцільна алгоритмізація дій слідчого на початковому етапі розслідування для отримання: достовірної інформації, висунення слідчих версій, встановити учасників та їх ролі, створити умови для затримання, сприяти одержанню достовірних показань, прогнозувати хід та результати розслідування [1, с. 243].

Аналізом методик та алгоритму дій розслідування умисних вбивств займались такі вчені: В. М. Гузей, С. П. Лапта, А. Н Колесниченко, В. П Гарбар., В.Г.Лукашевич., А.Я.Перепелица., В.П.Топчєєва, А.Ф.Волобуєв та ін. Влучно стверджують науковці В.М.Глібко, А.Л.Дудніков, що слідчий під час розслідування умисних вбивств знаходиться в умовах розумової та процесуальної скованості, коли невідомі дані про обставини події, замасковані сліди та взагалі не встановлений причинний зв'язок. Та його обов'язокв ситуації полягає опера-

тивне складання алгоритму своїх дій, які допоможуть дійти до істини [2, с. 201].

Перед слідчим стоїть завдання встановлення обставин злочину. А саме: причина смерті, насильницька смерть чи з нещасного випадку, яким способом вчинене вбивство, час та місце настання смерті, встановлення особи потерпілого, співучасники та роль кожного у вчиненні злочину, встановлення особи вбивці, мотиви вбивці. Невідкладними слідчими діями є: огляд місця події і трупа, призначення експертизи, пред'явлення трупа до впізнання, допит свідків, обшук [3, с. 248-262].

При побудові системи типових слідчих версій виникають труднощі під час їх розробки. Це може впливати із мінімальною інформацією, про обставини події, її учасників, характер дій, якою володіє слідчий на початковому етапі розслідування. То ж доречним постає питання вдосконалення саме інформаційної бази, яка виступає основним елементом доказування під час судового розгляду кримінального провадження. На особливу увагу заслуговують і інші проблемні питання стосовно тактика слідчого його поведінка та механізм впровадження типових слідчих дій.

Як стверджують певні джерела з приводу застосування алгоритмів дій слідчого то науковці поділяють їх на дві сфери. До першої відносять пізнавальну, яка приділяє увагу більш примітивним завданням, що стосуються інформаційної бази. Другу трактують, як управлінську, за її допомогою здійснюється управління та контроль процесу, який сприяє розкриттю та розслідуванню умисних вбивств, реалізуються заплановані оперативно-розшукові заходи, впроваджуються гласні та негласні слідчі дії. Таким чином, можна дійти висновку, що з позиції як теорії, так і практики оперативно-розшукова діяльність негайно потребує розширення наукових та техніко-криміналістичних розробок, створення поведінки слідчого в ситуаціях, які виникають в розслідуванні [4, с. 246].

Щодо висунення слідчих версій, які виникають під час планування розслідування, то залежно від зібраних матеріалів можуть бути висунуті такі: смерть є наслідком навмисного вбивства, смерть є наслідком самогубства, нена-

сильницька тобто природна смерть. Особливу увагу приділяють мотиву вбивства ними можуть бути: вбивство з метою заволодіння майном потерпілого, вбивство з помсти, вбивство з метою приховування іншого злочину і страху викриття, вбивство з метою позбавитися необхідності турбуватися про потерпілого чи з метою одержати свободу дій, вбивство на побутовій основі, з необережності, вбивство при необхідній обороні [3, с. 124]. Висунення слідчих версій сприяє вирішенню наступних питань:

1) чи вчинено вбивство в місці виявлення трупа; 2) шляхи проникнення вбивці до місця злочину або виявлення трупа; 3) діяла на місці злочину одна людина чи декілька; 4) які зміни на місці події залишив вбивця; 5) тривалість перебування вбивці на місці події; 6) час вчинення вбивства; 7) положення жертви і вбивці в той момент; 8) які дії, крім вбивства, вчиняв злочинець на місці злочину; 9) які предмети залишив вбивця на місці злочину; 10) які сліди з місця події могли залишитись на вбивці; 11) хто і звідки міг бачити, що відбувалося [3, с. 234].

На особливу увагу заслуговують обставини, що сприяють вчиненню вбивств: порушення порядку обліку, видача, придбання і збереження холодної та вогнепальної зброї, виготовлення на підприємствах чи в домашніх умовах саморобної холодної чи вогнепальної зброї, поверхневий контроль за особами, які хворіють нервово-психічними захворюваннями і становлять небезпеку оточуючим, недоліки в роботі правоохоронних органів, тяганина під час розслідування хуліганських справ і вчинення замаху на вбивство, зловживання спиртними напоями, наркотичними засобами, ведення паразитичного образу життя, ненормальні побутові відносини з сусідами, невиконання громадського обов'язку очевидцями вчинення вбивств, невжиття ними заходів, спрямованих на запобігання чи припинення. В роботі над виділеними обставинами треба враховувати тактичні операції та вміло їх прив'язувати до типових слідчих дій [1, с. 245-287].

Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, та дати чітке відзначення важливості впровадження нових наукових досліджень, розглянути наведені проблемні питання, які мають можливість істотно підвищити рівень

розслідування умисних вбивств. Формування та розвиток положень розробки методики умисних вбивств.

Література:

1. Криміналістика: підручник. В.М. Глібко, А.Л. Дудніков, В. А. Журавель та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. 684 с.
2. Синчук В.Л. Функції типових версій у методики розслідування вбивств. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи. матер. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22-23 квітня 2004 р.); Редкол.: В.В. Сташис (голов. ред.) та ін. Х.: «Юрінком Інтер», 2004. С. 200–202.
3. Біленчук П.Д. Процесуальні та криміналістичні проблеми дослідження обвинувачуваного. П.Д. Біленчук. - К.: Атіка, 1999. 349 с.
4. Ємець О.М. Взаємодія оперативних підрозділів МВС України з неурядовими організаціями у протидії ввезенню, виготовленню, збуту і розповсюдженню порнографічних предметів . О. М. Ємець. Науковий вісник НАВС. 2014. № 3. С. 243–254.

Юридичні науки

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ДИСПОЗИТИВНОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ
АПЕЛЯЦІЙНОМУ СУДІ

Петриляк А.А.

студент юридичного факультету

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

**Реалізація принципу диспозитивності в адміністративному
апеляційному суді**

Здійснення адміністративними судами правосуддя в публічно-правових справах повинно відбуватися виключно відповідно до усталених підвалин, фундаментальних блоків, керівних ідей та основоположних джерел будь-якої правової системи - принципів права

Розуміння принципу диспозитивності лише як можливості сторін розпоряджатися матеріальними й процесуальними правами під контролем адміністративного суду є неповним, оскільки не враховує того, що названа засада регулює весь процес судочинства в адміністративних справах, визначає основні інститути адміністративного процесуального права, безпосередньо впливає на всі процесуально-розпорядчі дії учасників адміністративного процесу.

На сьогодні ученими-адміністративістами доведено, що адміністративне судочинство має власну структуру, засади якої визначені КАС України, і передбачає наявність певних видів адміністративних процесуальних проваджень. У межах окремих із них здійснюється розгляд адміністративних справ, підвідомчих адміністративному суду [1, с. 408].

Судовий адміністративний процес (адміністративне судочинство) як різновид юридичного процесу також передбачає певну стадійність. Стадії судового адміністративного процесу розташовані послідовно і являють собою логічно побудовану систему операцій з нормами адміністративного процесуального права. Як слушно з цього приводу вказує В. Б. Авер'янов, стадійність як упорядкованість у просторі та часі певних груп процесуальних дій, послідовне здійснення яких забезпечує остаточне вирішення тієї чи іншої адміністративної справи, притаманна кожному з адміністративних процесуальних проваджень [1, с. 408].

Узагальнюючим є підхід, згідно з яким виділяють три частини або стадії адміністративного судочинства: 1) розгляд і вирішення справи по суті; 2) перевірка законності й обґрунтованості прийнятого рішення; 3) звернення рішення до виконання [2, с. 19- 21].

До найбільш поширених способів оскарження судових рішень, що не набрали чинності, варто зарахувати апеляційне оскарження, яке бере свій початок від римського права і процесу. По-перше, інститут апеляції більш повно гарантує реалізацію права на судовий захист, оскільки дає можливість перевірити правильність встановлення фактичних обставин справи і правильність застосування норм процесуального і матеріального права. По-друге, інститут апеляції забезпечує чіткість у здійсненні правосуддя при

перегляді судових рішень в апеляційному порядку, що пов'язано з правом адміністративного апеляційного суду винести нове рішення.

У довідковій літературі апеляція (від лат. *appellatio* - звернення) розглядається як одна з форм оскарження судових рішень у цивільних справах до суду вищої (апеляційної) інстанції, що має право переглядати справу [5, с 131].

Більш широке визначення цього поняття надає Є.А.Чернушенко, яка вважає апеляцію правовим інститутом та способом перегляду рішень суду першої інстанції, які не набрали чинності, у суді вищого рівня (апеляційному суді), котрий, розглядаючи справу за апеляційною скаргою чи апеляційним поданням суб'єкта оскарження, вирішує як питання факту, так і питання права в тому ж обсязі, що й суд першої інстанції, з додержанням основних засад судочинства [6, с. 3].

Характеризуючи апеляційне провадження, варто зазначити, що, представляючи собою окрему стадію адміністративного судочинства, водночас вона складається з таких частин: 1) порушення апеляційного розгляду адміністративної справи; 2) підготовка адміністративної справи до апеляційного розгляду; 3) апеляційний розгляд адміністративної справи в судовому засіданні [7, с. 423].

Реалізуючи конституційний принцип доступності й гарантованості судового захисту, прав і свобод людини і громадянина, використовуючи право на звернення до суду за захистом і на судовий захист, сторони, інші особи, які брали участь у розгляді справи, а також особи, які не брали участі у справі, але якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси, наділені правом апеляційного оскарження рішень адміністративного суду першої інстанції шляхом подачі апеляційної скарги. Такі положення впливають зі змісту принципу диспозитивності.

Реалізація права на апеляційне оскарження постанов і ухвал суду першої інстанції як елемент диспозитивності пов'язане із вказаними у процесуальними законодавстві обставинами, які в юридичній літературі прийнято називати передумовами і дотримання яких є обов'язковим. Безпосередньо таке право залежить від наступних умов: а) визначеного кола суб'єктів права на апеляційне

оскарження; б) об'єкта оскарження в апеляційному порядку; в) дотримання встановлених ст. 186 КАС України процесуальних строків на апеляційне оскарження; г) дотримання формальних умов (заява про апеляційне оскарження, реквізити апеляційної скарги (ст. 187 КАС України)).

Частиною 4 ст. 186 КАС України передбачені строки подання заяви про апеляційне оскарження ухвали суду першої інстанції та строки подання апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції. Так, заява подається протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали, апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції - протягом десяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження.

Необхідно зазначити, що заяви й апеляційні скарги, які були подані після закінчення строків, встановлених ст. 186 КАС України, залишаються судом без розгляду. Суб'єкти апеляційного оскарження вправі подати до суду заяву про поновлення пропущеного строку апеляційного оскарження. У свою чергу, від суду залежить поновлення чи відмова в поновленні такого строку.

Останньою формальною передумовою апеляційного оскарження є вимога про оплату апеляційної скарги державним митом.

Виходячи з викладеного, можна зробити висновок, що зазначені передумови апеляційного оскарження є невід'ємною частиною права на апеляційне оскарження, яке виникає лише за наявності об'єктивних, суб'єктивних і формальних передумов апеляційного оскарження, що передують виникненню права на апеляційне оскарження.

Враховуючи викладене, можна зробити такі висновки. Найбільш повно принцип диспозитивності виявляється при вирішенні питання щодо передумов реалізації права на апеляційне оскарження, відображає природу адміністративних процесуальних правовідносин під час перевірки законності та обґрунтованості ухвал та постанов адміністративного суду першої інстанції, що не набрали законної сили. З іншого боку, у діях адміністративного суду апеляційної інстанції можна простежити відхилення від принципу диспозитивності, оскільки останній не обмежений доводами апеляційної скарги і не зв'язаний межами

позовних вимог, що пояснюється специфікою суб'єктивних прав, свобод та інтересів у сфері публічно-правових відносин, які підлягають судовому захисту.

Таким чином, принцип диспозитивності найбільш повно проявляється у процесуально-розпорядчих діях суб'єктів апеляційного провадження. юридично зацікавлених осіб - сторін адміністративного процесу. їх аналіз дозволяє стверджувати, що вони створюють своєрідний баланс можливостей під час реалізації законодавчо встановлених їх прав та обов'язків, урівноважують можливості однієї сторони щодо іншої.

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. Т. 1 Загальна частина / [ред-кол.: В. Б. Авер'янов (голова) та ін.]. - К.: Юрид. думка, 2007. 592 с.
2. Рябченко О. П. Основи адміністративного судочинства в Україні: навч. посіб. / [О. П. Рябченко, В. І. Бутенко, М. М. Ясинок та ін.]. - Суми: МакДен, 2008. - 200 с.
3. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України: у 2 т. Т. 2 / В. К. Матвійчук, І. О. Хар ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. - К.: Алерта ; КНТ, 2008. - 752 с.
4. Штефан М. Й. Цивільний процес: підруч. для юрид. спец. вищ. закл. освіти / М. Й. Штефан. - К.: ІнЮре, 1997. - 608 с.
5. Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 1 / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. - К.: Укр. енцикл., 1998. - 672 с.
6. Чернушенко Є. А. Апеляційне провадження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне п-аво та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Є. А. Чернушенко. – О., 2004. 20 с.
7. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С Мельник. - К.: Прецедент, 2007. - 531 с.
8. Кодекс адміністративного судочинства України: наук.-практ. комент. / [С. В. Ківалов, О. І. Харитоновна, О. М. Пасенюк, М. Р. Аракелян; за ред. С. В.

Ківалова, О. І. Харитонової]. - Х: Одіссей, 2005. - 552 с.

9. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / С. С. Бичкова, Ю. В. Бі-лоусов, В. І. Бірюков та ін. ; за заг. ред. С. С. Бичкової]. - К.: Атіка, 2008. - 840 с.

УДК341.48

Юридичні науки

ТЕОРІЯ ПРАВА І ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ НАУК

Пронь В.О

студент

Коледж інформаційних технологій

та землевпорядкування

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Гуров О.І.

викладач

Коледж інформаційних технологій

та землевпорядкування

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Юриспруденцію, так само як і теорію держави і права, можна розглядати як науку і навчальну дисципліну. В тому чи іншому значенні в юриспруденції розрізняють такі основні види дисциплін.

- теоретико-історичні (синтезуючі)
- галузеві (базові);
- міжгалузеві;
- прикладні;
- організаційні;
- зарубіжні порівняльного характеру;
- міжнародні.

Труднощі таких об'єктів, як право і держава, призводить до того, що вони вивчаються багатьма юридичними науками. Право і держава як складні соціальні феномени мають у своєму складі велику кількість різних компонентів і підсистем. Їхні структури складні та багатофункціональні. У залежності від того, які з цих компонентів, підсистем, структур і функцій чи їхніх аспектів і рівнів вивчаються, і підрозділяються юридичні науки.

Комплекс юридичних наук, за досить сталою в науці схемою, поділяється на три великі групи:

- фундаментальні історико-теоретичні;
- галузеві;
- спеціальні.

Історико-теоретичні науки вивчають державно-правову дійсність для встановлення загальних закономірностей створення та діяльності держави і права, які вивчають в процесі історичного розвитку. Вони надають загальне знання про державу і право, відносно до конкретних держав або правових систем, які існують в деяких країнах вміщаючи в себе узагальнені знання про право і державу. Найбільшу групу складають юридичні науки, в них відбуваються найважливіші зміни. Через це значно зросла роль громадського права. Предметний, змістовний і понятійний взаємозв'язок теорії держави і права з галузевими науками не викликає сумнівів. Щодо ставлення до них теорія держави і права виступає як підсумкова синтезуюча наука. Передусім вона вивчає державу і право в цілому, висвітлює їх загальні закономірності, виникнення, розвитку й функціонування. Предмет будь-якої галузевої науки заданий межами характерних суспільних відносин, рамками відповідної галузі права.

Теорія держави і права вивчає питання всіх галузевих наук, відіграє важливу роль у юриспруденції. Вона поєднує і систематизує висновки галузевих знань, включаючи їх до арсеналу власних наукових цілей. Але висновки не є другорядними, похідними, що створюються внаслідок узагальнення результатів галузевих юридичних наук. Сукупність її висновків організована на дослідженнях власного предмета – узагальнених закономірностях державно-правових фактів.

Слід відмітити, що практично ніяка деталізація чи інтеграція у системі юридичних наук не має можливості правильно відобразити динамічну картину сучасного правового життя, для якого характерне як підкреслення нових наукових напрямів, так і становлення нових галузей, підгалузей, інших комплексних утворень та водночас зникнення зі змінами у суспільному житті перевірених напрямів галузевих наук. Виступаючи відносно галузевих і спеціальних юридичних наук як підсумкова і спрямовуюча наука, теорія держави і права потрібна також для дослідження спеціальних, достатньо обмежених проблем, які стосуються цих наук. Однак це не означає, що підсумки теорії обмежуються сукупністю вказаних ідей. У той час, як галузеві юридичні науки звертають увагу на сучасній державно-правовій практиці, на чинному праві, то вивчення теорії держави і права аж ніяк не обмежені у просторі і часі.

Теорія держави та права займається не лише вивченням досвіду будь якої країни, чи окремого регіону, чи напрямку державно-правового життя, а й формується на розгляданні права і держави різних історичних часів, всіх концепцій державно-правової дійсності аналізує закономірності їхнього прогресу, характерні риси та ознаки. Сама «логіка справи» виступає як окрема наукова галузь в системі юридичних наук, тому що в житті діють державно-правові норми, фактичні їхні зв'язки і відносини. Без них не можливо засвоїти все, що досліджують юридичні науки. Жодна галузь юридичної науки не зможе прогресувати без змісту і форми права, системи і систематики правил, суцільної наукової сутності, галузі інституту права, норм права і правовідносини. Якщо не знати питань законності, правопорушень і юридичної відповідальності, та правомірного поведження успіху у боротьбі зі злочинністю буде досягти не можливо. З'ясувати напрямки створення основ демократичної соціально-правової держави особливості держав різних епох, періодів розвитку, без основних понять про зміст і форми держави, сутність і її прояви, соціальні ролі і призначення.

Теорія права і держави виступає, як узагальнююча наука, що має послідовне, керівне та направляюче значення. Її застосовують для обробки спеціальних, не значних за обсягом проблем, що постають перед спеціальними

та галузевими юридичними науками. Мета загальної теорії права та держави полягає у систематизації висновків галузевого знання, додаючи їх в арсенал власних ідей.

Будь-яка теорія містить в собі неухильне навантаження, більше ніж рівень теорії. Це відносять до теорії права і держави, тому що вона не є механічним підсумком знань, накопичених приватними науками. Її пов'язують з практикою через галузеві й спеціальні дисципліни. Загальна теорія держави і права не обмежена в часі і просторі у своїх експериментах. Має схильність до сучасної державної практики. Картина державно-правової дійсності стає більш цілісною поєднавши дані усіх юридичних наук. Якщо вирішувати значні проблеми юридичної практики, поліпшувати суспільні відносини, дії суб'єктів права стануть закономірними, покращиться механізм правового регулювання. Отже, задача будь-якої науки полягає в отриманні актуального, об'єктивно-наукового пояснення.

Таким чином, теорія права і держави – це суспільна наука про необхідність створення, прогресу і функціонування права, правосвідомості і держави взагалі, про типи права і держави, зокрема про їхні класово-політичні і загальнолюдські якості, зміст, форми, функції і підсумки.

Література:

1. Бабкіна О. В. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. – К. : МАУП, 2004. – 144 с.
2. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; за ред. В. В. Копейчикова. – Стер. вид. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 320 с
3. Загальна теорія держави і права: підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Х.: Право, 2002. – 432 с.
4. Котюк В. О. Основи держави і права: Навч. посіб. Вид. 3тє, доп. і перер. / Котюк В. О. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. / Скакун О. Ф. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.

6. Теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

7. Теорія держави і права: Академічний курс: Підруч. / За ред. / О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.

Юридичні науки

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Свистун С.Л.

Студент Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

В Україні створено загальну базу нормативно-правового забезпечення сфери поводження з відходами. Фактично визначено питання державного обліку й паспортизації відходів; реєстрів об'єктів утворення, оброблення й утилізації відходів, реєстрів місць видалення відходів; обліку безхазяйних відходів; трансграничного перевезення відходів; ліцензування діяльності поводження з відходами; переліку окремих видів відходів як вторинної сировини тощо. Практична реалізація законодавчих вимог здійснюється повільно, низка питань залишається неврегульованою.

Аналіз чинного законодавства дозволяє зробити висновок про наявність недоліків та значних прогалин у системі нормативно-правових актів. Серед недоліків нормативно – правової бази України у сфері поводження з відходами слід відзначити відсутність:

- чітко визначеної відповідальності громадян за неправильне поводження з відходами;
- відповідальності виробників за утилізацію відходів, що утворились внаслідок використання їх продукції;

- норм, зобов'язуючих до сортування відходів;
- положень, що закріплюють пріоритет утилізації відходів над їх захороненням;
- номенклатури відходів, що підлягають вторинній переробці;
- номенклатури відходів, що представляють особливу цінність в якості вторинних матеріальних ресурсів (наприклад, в межах певного регіону);
- єдиного кодифікованого акту, яким має регулюватись сфера поводження з відходами і який би чітко відображав політику держави у напрямі сталого розвитку, забезпечення екологічної безпеки і т. ін.[1].

Значна частина норм має декларативний характер. Це виявляється у нагромадженні нормативно-правових актів, зміст яких не завжди є взаємоузгодженим; у відсутності дієвих механізмів забезпечення реалізації їх положень та ін. Необхідність кодифікації екологічного законодавства, окрім іншого, обумовлена також плутаниною у сфері поводження з відходами. Наприклад, відсутній єдиний документ, що визначав би перелік небезпечних відходів з класами небезпеки.

На думку професора А.П. Гетьмана, який вважає, що «прийняття Кодексу законів України про довкілля має завершити кодифікаційний процес у сфері регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням природних ресурсів та охороною довкілля, створити екологічну законодавчу базу, адаптовану до норм і принципів права Європейського Союзу та в цілому міжнародного права». Він вважає, що прийняття Екологічного кодексу як форми кодифікованого акта для України є недоцільним, оскільки даний акт «не зможе об'єднати чинні кодекси і закони з причини своєї спорідненості за формою з останніми. Таке об'єднання можливе лише у формі Кодексу законів України про довкілля»[3].

В той же час провідний науковець, професор Ю.С. Шемчушенко, напроти, виступає за прийняття Екологічного кодексу як загального законодавчого акта, «який буде цементувати все законодавство в галузі охорони навколишнього середовища. Центральна ідея, яку ми заклали в основу цього проекту, полягає у

праві на безпечне навколишнє середовище людини»[1]. Важливою складовою розвитку сфери поводження з відходами, скорочення їх обсягу та негативного впливу на навколишнє природне середовище є стимулювання підприємницької діяльності: приватні особи мають бути зацікавлені у використанні вторинної сировини, модернізації власного виробництва, впровадженні найсучасніших технологій з метою зменшення собівартості своїх товарів, отримання кредитних/податкових пільг з боку держави, у зменшенні негативного впливу на середовище.

Важливим документом є «Resource efficient Europe», тобто «Ресурс ефективної Європи» з метою відокремлення економічного зростання від використання ресурсів, збільшення використання відновлюваних джерел енергії, модернізації транспортного сектору та підвищення енергоефективності. Подібні вимоги мають бути передбачені також і українським законодавством.

Чинним законодавством України не передбачено податкових пільг для підприємств, що використовують відходи як вторинну сировину в процесі виробництва товарів/надання послуг, в той час як провідні країни світу застосовують подібну практику на ряді з обмеженням використання первинних сировинних ресурсів. У відповідності до положень стратегії «Європа 2020» (Europe 2020 strategy), підприємства країн-учасниць зобов'язані скоротити викиди парникових газів як мінімум на 20% порівняно з рівнем 1990 року або на 30%, якщо будуть наявні необхідні умови, а також збільшити частки поновлюваних джерел енергії до 20% і 20% збільшити ефективність її використання .

Отже, Україна вирізняється особливою масштабністю і значимістю як внаслідок домінування в промисловості ресурсоемних багатовідхідних технологій, так і через відсутність протягом тривалого часу адекватного реагування на її виклики. Значні масштаби використання природних ресурсів та енергетично-сировинна спеціалізація економіки України разом із застарілою технологічною базою визначали й продовжують визначати високі показники щорічного утворення й нагромадження відходів.

Література:

1. Шемшученко, Ю. С. Национальные интересы и Экологическое право /Ю. С. Шемшученко//Журнал российского права. 2005. № 12. С. 92–96.
2. Виговська Г.П., Міщенко В.С. Поводження з відходами в Україні: підсумки і перспективи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://waste.ua/cooperation/2008/theses/vygovska.html>.
3. Гетьман, А.П. Кодифікація законодавства про довкілля: теорія та методологія [Текст] / А. П. Гетьман // Екологічний вісник. – 2009. – №3. – С. 31–32.

УДК 347.21

Юридичні науки

ПРАВОВА ПРИРОДА КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ЄВРОПИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ

Соловійова А.Б.

Київський Національний університет імені Тараса Шевченка

Магістр 2-го року навчання

Процеси глобалізації у світі, безумовно, торкаються і сфери юридичної науки та практики, євроінтеграційний курс зумовлює необхідність оцінки українських реалій з точки зору європейських векторів, тому сама природа криптовалют, які швидко розвиваються у світі, ставить нас перед необхідністю з'ясувати чимало питань і перш за все дослідити основні теоретико-правові підходи до розуміння правової природи криптовалют в Україні та країнах Континентальної Європи.

Отже, слід зазначити, що науковцями України та зарубіжних країн, в тому числі країн Континентальної Європи, було здійснено велику кількість досліджень щодо використання криптовалюти у цивільно-правовому обігу, правової природи криптовалюти, ознак, переваг та перспектив запровадження тощо. Із усього масиву наукових робіт вчених, більшу частину становлять роботи українських вчених-економістів, меншу – юристів. Єдиного підходу до

розуміння криптовалюти в законодавстві країн світу та науці поки не розроблено. Програмісти, фінансисти, юристи досліджують питання криптовалюти кожен зі свого боку. Програмісти звертають увагу на технічні аспекти криптовалюти, тому що вона є результатом їх роботи. Фінансисти ж кажуть про те, що криптовалюта може бути засобом платежу і інвестицій. Для юристів в першу чергу важливо визначити місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав, від чого буде залежати її правовий режим. Роботи зарубіжних дослідників відрізняються наявністю більшої частини не лише загальнотеоретичних, а й практичних висновків.

Дослідження існуючих у науці підходів до розуміння криптовалюти дало змогу визначити такі її ознаки: децентралізованість, анонімність і відсутність гарантій. Децентралізованість криптовалюта полягає в тому, що централізований орган управління криптовалютами та емітентами відсутній. Емітенти більшості криптовалют (Біткоіни, litcoin тощо) є спільнотою, працюючим в мережі, хоча з'являються і такі види криптовалют, які формуються централізовано (наприклад, OneCoin). Тому ознака децентралізованості характерна не для всіх видів криптовалют. Наступна ознака - анонімність полягає в тому, що суб'єктів, які впроваджують криптовалюту до цивільного обігу, не завжди можна ідентифікувати. Тому є ризики використання криптовалюти в не законних правочинах. Відсутність гарантій як третя ознака є також відносною. Оскільки навіть курси світових валют можуть змінюватися різко та значно. Крім того, криптовалюта стала частиною бізнесу, який завжди має ризики, тому правильніше говорити не про відсутність гарантій, а про наявні ризики.

На основі проведеного дослідження пропонуємо таке поняття криптовалюти: «Криптовалюта являє собою майно, яке функціонує в децентралізованій інформаційній системі блокчейн та є вираженим у цифровій формі, може використовуватися як засіб обміну на інше майно, включаючи гроші та безготівкові грошові кошти, іноземну валюту».

Поняття криптовалюти проаналізоване з точки зору формальної логіки, що дозволило прийти до висновку, що «криптовалюта» є незбірним загальним

поняттям, оскільки незбірним називається поняття, у обсязі якого узагальнюються окремі предмети. Для розуміння «криптовалюти», яка знаходиться в обігу в Україні та світі, з'ясовані основні види незбірного поняття «криптовалюта». Так, окрім відомої першої криптовалюти біткоїн, існують альтернативні криптовалюти (альткоїни), метою створення яких було покращення технології біткоїна, та токени, випущені на ICO. Токени - це також свого роду крипто валюта, метою якої є забезпечення функціональності або обслуговування певної платформи або додатку.

Серед об'єктів цивільних прав криптовалюта займе місце серед іншого майна.

Криптовалюта за своїм правовим режимом і функціями не близька до готівкових грошей, але за своєю формою вона схожа на безготівкові розрахунки та електронні гроші. Звичайні безготівкові гроші - теж цифрові. Безготівкова гривня, наприклад. Відмінності тільки в тому, що в одному випадку емітент - це держава, а в іншому - емітент відсутній.

З огляду на те, що криптовалюти в своєму розмаїтті несуть різні функції, варто звернути увагу, на залучення коштів у нові проекти, за допомогою ICO, а саме на токен security (в перекладі з англ. – цінний папір). Він має окрему правову природу, відмінну від біткоїна, альткоїнів та інших криптовалют. В зарубіжній практиці присутні позиції щодо регулювання ICO та security токенів як інвестиції.

На нашу думку, оскільки згідно з практикою Європейського Суду криптовалюта не є товаром, однозначно зайняти позицію, щодо доцільності такого регулювання є неможливим. На разі існує необхідність доопрацювання такої позиції, зокрема, із урахуванням різних видів криптовалют.

На сьогоднішній день криптовалюта за своєю правовою природою може бути віднесена до окремого різновиду майна. Серед країн Континентальної Європи – членів ЄС вважаємо одним з найбільш прийнятних для України – це досвід Німеччини, де учасниками цивільного обороту можуть бути укладені договори міни з обміну криптовалюти на будь-яке інше майно, роботи чи

послуги [1]. За цих умов, на нашу думку, на нинішньому етапі розвитку ринку криптовалют більш доцільним для забезпечення належного правового регулювання відповідних суспільних відносин було б не прийняття окремого закону, а внесення певних змін загального характеру до чинних законів України «Про Національний банк України», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та деяких інших законів.

Серед країн Континентальної Європи – членів ЄС вважаємо одним з найбільш прийнятних для України – це досвід Німеччини, де учасниками цивільного обігу можуть бути укладені договори міні з обміну криптовалюти на будь-яке інше майно, роботи чи послуги. За цих умов, на нашу думку, на нинішньому етапі розвитку ринку криптовалют більш доцільним для забезпечення належного правового регулювання відповідних суспільних відносин було б не прийняття окремого закону, а внесення певних змін загального характеру до чинних законів України «Про Національний банк України», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та деяких інших законів.

Крім того, на сьогоднішній день існують законодавчі ініціативи, які мають на меті врегулювати діяльність, пов'язану з криптовалютою. Законопроекти мають різні позиції, як щодо регулювання такої діяльності, так і щодо основних положень класифікації такої валюти. В законопроекті № 7183 [2] криптовалюта є об'єктом права власності, в той час як в альтернативному законопроекті вона виступає – фінансовим активом. Проте, порівняно з іншими країнами Континентальної Європи, зокрема, країнами ЄС, в проектах закону не йде мова про ІСО, хоча Україна є одним з лідерів по кількості проведених ІСО.

Проект Закону № 7183-1 від 10.10.2017 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» у п.1 ч. 1 ст. 1 визначає криптовалюту як децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений в цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснований на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку. Криптовалюта для цілей правового

регулювання вважається фінансовим активом. Законопроект поданий як альтернативний до проекту Закону України «Про обіг криптовалюти в Україні» (реєстр. № 7183 від 06.10.2017 р.). Разом з тим слід вказати, що даний проект виходить з дещо інших позицій, ніж проект № 7183, виходячи з того, що ринок криптовалют по суті є частиною ринку фінансових послуг [3].

Перевагами криптовалют є: анонімність, яка є головною причиною, через яку багато країн не наважуються прийняти BTC як легітимний фінансовий інструмент, адже система може використовуватися для відмивання грошей та незаконних операцій купівлі-продажу; відкритий код алгоритму дає змогу добувати її кожному бажаючому; неможливість необґрунтованого зростання грошової маси через встановлення фіксованої величини BTC алгоритмічним способом, тому віртуальна валюта не схильна до ризику інфляції; можливість використання нецілого «числа» монет, адже грошова одиниця ділиться до восьмидесятитисячного знака.

Основними недоліками є: технічна складність використання (працювати з валютами можна лише там, де їх приймають та є для цього технічна можливість); ненадійний об'єкт для інвестування через великі і раптові коливання курсу; можливість розгортання спекулятивних та шахрайських операцій через створення фінансової піраміди, отримання відсотків і гри на різницях валютних курсів; правова нерегульованість, що унеможливає оподаткування операцій; нові можливості й інструменти для ухилення від податків завдяки децентралізованості системи; з'являється потенційна можливість здійснювати злочинцями анонімні транзакції.

Окрім, відсутності понятійного апарату та механізмів, які б дозволили захистити сторони транзакції з криптовалютою, сама технологія, а саме відсутність прозорості, формують перешкоди та уповільнюють процес регулювання в цілому.

Дослідження досвіду країн Континентальної Європи дає змогу твердити, що для України оптимальним було б запровадження не окремого нормативно-правового акту, у якому були б дані ключові поняття цивільно-правового обігу

криптовалюти, а доповнення чинної редакції статті 177 ЦКУ «Види об'єктів цивільних прав» після слів «цінні папери» словами «криптовалюти».

Вважаємо, що криптовалюти на теперішній час можна розглядати як об'єкт цивільних прав, різновид іншого майна.

Дослідження досвіду країн Континентальної Європи дає змогу твердити, що для України оптимальним було б запровадження не окремого нормативно-правового акту, у якому були б дані ключові терміни цивільно-правового обігу криптовалюти, а внесенням змін до чинного ЦКУ.

У результаті проведеного дослідження пропонуємо:

1. Внести зміни до чинної редакції статті 177 ЦКУ «Види об'єктів цивільних прав», а саме: після слів «інше майно» додати слова «у тому числі, криптовалюти».

2. доповнити ЦКУ статтею 190-1 «Криптовалюта» такого змісту: «Стаття 190-1. Криптовалюта

1. Криптовалютою як особливим об'єктом вважається майно, яке функціонує в децентралізованій інформаційній системі блокчейн та є вираженим у цифровій формі, може використовуватися як засіб обміну на інше майно, включаючи гроші та безготівкові грошові кошти, іноземну валюту».

Література:

1. Franziska Boehm, Paulina Pesch Bitcoin: A First Legal Analysis - with reference to German and US-American law – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.zar.kit.edu/DATA/veroeffentlichungen/237_BTC_final_camready_437e610.pdf

2. Проект Закону про обіг криптовалюти в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684

3. Проект Закону № 7183-1 від 10.10.2017 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ

Тесленко Владислав Олександрович

Студента III курсу

Полтавського юридичного інституту

НЮУ імені Ярослава Мудрого

На нинішньому етапі розвитку кримінально-процесуальної діяльності одним з найважливіших напрямів є розвиток міжнародного співробітництва, воно отримало свою регламентацію в наказі Генеральної прокуратури України від 18 вересня 2015 року «Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва». Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження разом із наглядовою діяльністю здійснюються посадовими особами прокуратури України відповідно до приписів чинного законодавства, міжнародних договорів України, а також загальноєвропейських принципів і норм міжнародного права. При цьому органи прокуратури України повинні дотримуватися принципів взаємної поваги до національного суверенітету і прав людини, добросовісного виконання зобов'язань та невторгання у внутрішні справи іноземних держав [2].

Питання є актуальним по причині того, що участь прокуратури України у зносинах з відповідними суб'єктами міжнародного права, збільшення її авторитету в цій галузі, захист і пропаганда принципів на яких базується її діяльність, що спрямована захищати права і свободи людини і громадянина, на боротьбу зі злочинною діяльністю та іншими правопорушеннями, тісно пов'язана з неухильним додержанням та реалізацією міжнародних договорів України.

Дослідженням даної теми займалися такі науковці: Бацько І.М., Богуцька А.С., Добровольський Д.М [3-5].

Україна зобов'язана дотримуватись і виконувати угоди і договори, котрі вона ратифікувала і учасником яких зобов'язалася бути. Ця діяльність має базуватися на принципі верховенства права, одному з найважливіших принципів

міжнародного права в цілому. На думку Добровольського Д.М. органи міжнародної спільноти, проголошуючи ідею верховенства права та пріоритету захисту прав людини і громадянина, ставлять за мету вироблення уніфікованих правил функціонування основних державних інститутів у правових державах. Прокуратура у цьому відношенні не є винятком, оскільки у всіх державах вона відіграє помітну роль [5, с.84-97].

Ст. 92 ЗУ «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. закріплює те, що органи прокуратури згідно з міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та кримінальним процесуальним законодавством України здійснюють співробітництво з компетентними органами інших держав з питань проведення процесуальних дій при розслідуванні кримінальних правопорушень, видачі осіб, які їх вчинили, перейнятті кримінального провадження та з інших питань, передбачених такими договорами. Прокуратура України може здійснювати міжнародне співробітництво на основі взаємних письмових гарантій, якщо відсутній міжнародний договір, що регламентував би необхідне питання [1].

На думку Бацько І.М. Україна та іноземні органи та установи здійснюють взаємодію у багатьох напрямках, до найважливіших з них відносять, зокрема:

- 1) надання міжнародної правової допомоги;
- 2) видача осіб (екстрадиція);
- 3) перейняття кримінального провадження та з інших передбачених такими договорами питань;
- 4) установлення, підтримання та розвиток контактів із компетентними установами іноземних держав і міжнародними організаціями, проведення заходів міжнародного співробітництва – зустрічей, переговорів, конференцій, семінарів, круглих столів та тренінгів, а також реалізацію проектів і програм співпраці;
- 5) модернізація договірної бази співробітництва, процедур, способів, механізмів щодо надання правової допомоги за допомогою укладання міжвідомчих угод, що відносяться до компетенції прокуратури, та участі в підготовці міжнародних договорів України щодо здійснення співробітництва

під час здійснення кримінального провадження, а також законодавства з цих питань [3, с.59-62].

За думкою Богуцької А.В. Генеральна прокуратура України займає найвищий щабель у ієрархії органів прокуратури, котрі здійснюють міжнародне співробітництво. Вона приймає важливу участь у виконанні та реалізації міжнародних договорів та угод, таких як: Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957р. з Додатковими протоколами до неї 1975 і 1978 рр.; Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959р. з Додатковими протоколами до неї 1978 і 2001 рр.; Конвенція про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993р. з Протоколом до неї 1997р. [4, с.757-760].

Розкриваючи проблематику даного питання можна визначити наступне:

- По-перше, необхідність удосконалення та модернізації механізмів, способів, процедур надання та отримання правової допомоги шляхом укладання угод, які відносяться до повноважень органів прокуратури та участі в підготовці міжнародних договорів України у галузі співробітництва під час кримінального провадження, а також законодавства з цих питань.

- По-друге, важливим є встановлення - розвиток нових та підтримання старих контактів з відповідними установами та організаціями іноземних держав, котрі володіють величезним багажем знань, умінь та навичок для передачі їх нашій державі.

- По-третє, необхідність належного правового закріплення регулювання взаємовідносин щодо співробітництва в міжнародному праві.

- По-четверте, необхідне подальше наукове дослідження порядку надання міжнародної правової допомоги, видачі осіб (екстрадиції) та перейняття кримінального провадження разом із іншими передбаченими міжнародними договорами питаннями. На мою думку саме ці критерії стануть запорукою максимального удосконалення діяльності органів прокуратури у сфері міжнародного співробітництва.

Тож, аналізуючи вищесказане, варто зазначити те, що міжнародне

співробітництво органів прокуратури можна визначити як діяльність по створенню і зміцненню міжнародно-правових зв'язків з відповідними міжнародними суб'єктами, співробітництво з цими органами та взаємне перейняття досвіду задля покращення діяльності прокуратури.

Література:

1. Закон України "Про прокуратуру" № 1697-VII від 28.08.2018 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n851>
2. Наказ ГПУ "Про організацію роботи органів прокуратури України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GP15013.html
3. Бацько І.М. Прокуратура України в умовах європейської інтеграції: матеріали міжнародної науково-практичної конференції – Київ, 2016. – С. 59-62.
4. Богуцька А.В. Реалізація міжнародних договорів України в діяльності генеральної прокуратури України – Харків, 2013. – С. 757-760.
5. Добровольський Д.М. Міжнародно-правові стандарти незалежності прокуратури – Одеса, 2016. – С. 84-97.

УДК 339.543(477)

Юридичні науки

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ КОНРАБАНДИ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ

Федоренко Є. В., Мостова С. О.

студентки ННІ права

Університет державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

Проблеми, що пов'язані з контрабандою, особливо гостро постали перед нашою державою у зв'язку з проведенням реформ у всіх сферах життя. Не виключенням стала і митна сфера, адже останнім часом у країні зросли масштаби незаконного ввозу і вивезення за її території різних товарів.

Нелегальне переміщення продукції і товарів через державний кордон

України має не лише негативний економічний аспект (недоотримання у повному обсязі надходжень до Державного бюджету, стимулювання ведення недобросовісної конкуренції, деформація ринкової кон'юнктури тощо), але й посилює кримінальні аспекти розвитку економіки, що проявляється через активізацію діяльності організованих кримінальних угруповань, цілями яких є отримання неправомірної винагороди.

Дослідженням у питаннях контрабанди значну увагу приділяло багато вчених, серед яких Х. М. Бабаєв, А. Ф. Бантишев, О. І. Бойко, В. М. Володько, О.В.Козаченко, Я.Ю.Кондратьєв, Ю.А.Молчанов, А.А.Музика, А.В.Савченко, Б.І.Тишкевич та ін. Однак, заходи запобігання та боротьби з контрабандою, які розроблялись і пропонувались вченими, що в свою чергу запроваджувались державою, на сьогоднішній день потребують доопрацювання.

Законодавець України визначив контрабанду як переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Дане визначення міститься у ст. 201 Кримінального кодексу України [1].

Контрабанда створює загрозу економічній та соціальній безпеці України, громадянам та всій світовій спільноті, є одним з головних дестабілізуючих факторів внутрішнього ринку України, вона негативно впливає на розвиток національної економіки.

Серед ознак контрабанди науковці виділяють:

- незаконне звільнення вантажів від митного огляду;
- оформлення подвійних митних документів про вивезення за межі території держави товарів;
- заниження митної вартості товару;
- здійснення митного оформлення неіснуючих або з умисно завищеною вартістю вантажів на експорт;

- тісний зв'язок контрабанди з іншими видами злочинності;
- вчинення контрабанди не тільки окремими особами, а й організованими злочинними угрупованням [5, с. 209].

Товари, що перевозяться контрабандистами можна поділити на такі групи:

1) особливо цінні товари – культурні цінності; рідкісні види тварин і рослин; органи та тканини людини тощо;

2) товари, що створюють загрозу здоров'ю людей – наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги чи прекурсори, сильнодіючі та отруйні речовини, а також фальсифіковані ліки;

3) предмети, що становлять небезпеку особистій та громадській безпеці – вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя та боєприпаси; небезпечні відходи, мікробіологічні агенти;

4) предмети, що загрожують особистій недоторканності особи – спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації [4, с. 209].

Останнім часом поширення набувають способи вчинення контрабанди за участю представників підприємницьких структур; за сприянням осіб, що здійснюють митний контроль. Активно використовуються фіктивні фірми, здійснюються операції з давальницькою сировиною, гуманітарною допомогою, декларуються вантажі не за своїми назвами, змінюються коди товарів, занижується митна вартість тощо. Коли державна політика чи якісь інші чинники спричиняють зростання ціни в країні на певні групи товарів, одразу активізується контрабанда.

Забезпечення здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, що переміщуються через митний кордон, покладено на органи Державної фіскальної служби України та врегульовуються Митним кодексом [2].

За даними Державної фіскальної служби України протягом 2018 року митницями ДФС виявлено **371** факт переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів з

порушенням митного законодавства. Митниціями ДФС виявлено: кокаїну – 14,6 кг, героїну – 5,3 кг, екстракційного опію – 20,3 кг, 2 859 таб., 457 капс., 22 амп. інших наркотичних засобів; 5,4 кг, 43 767 таб., 2014 капс., 20 амп., 0,02 л психотропних речовин; а також 1407 кг, 16522 л, 28 994 табл. прекурсорів. Крім того, виявлено **194** факти переміщення через митний кордон України зброї та боєприпасів, з порушенням митного чинного законодавства.

Як бачимо, проблеми запобігання і виявлення митних правопорушень набувають особливої актуальності, адже механізм боротьби з контрабандою, що діє на сьогоднішній день, є не ефективним. Всього упродовж 6 місяців 2018 року митниціями ДФС до правоохоронних органів направлено **808** повідомлень про виявлення ознак кримінальних правопорушень, з яких у зв'язку з виявленням ознак злочину, передбаченого ст. 201 КК України, – **64** повідомлення, у зв'язку з виявленням ознак злочину, передбаченого ст. 305 КК України, – **236** повідомлень, у зв'язку з виявленням ознак злочинів, передбачених іншими статтями КК України, направлено **508** повідомлень [3].

Суспільна небезпечність контрабанди досить суттєва – вона може призвести до втрати цілих галузей промисловості через конкуренцію з дешевим, але неякісним товаром; до втрати робочих місць та надходжень до бюджетів.

Рекомендації та пропозиції щодо протидії контрабанди висловлювались різними вченими. Узагальнюючи їх, Яланський пропонує виділити:

- розробити державну кримінологічну програму запобігання контрабанди;
- запровадити регулярний моніторинг діяльності суб'єктів господарювання, які здійснюють експортно-імпорتنі операції;
- зменшити рівень латентної злочинності;
- поліпити технічне оснащення пунктів пропуску через державний кордон України;
- забезпечити взаємодію органів СБУ, МВД, Державної прикордонної служби України, а також правоохоронних та контролюючих органів суміжних держав та митних органів для обміну інформацією;

- сприяти розвитку кінологічної служби;
- висвітлювати в засобах масової інформації дії органів державної влади, пов'язані із боротьбою з контрабандою та порушеннями митних правил [6, с. 1037].

В результаті проведеного дослідження було виявлено, що сучасний стан справ у сфері протидії контрабанди перебуває на низькому рівні, дії контрабасдистів в Україні є широкомасштабними, а держава фактично втратила контроль над процесом виробництва й обігу товарів. Контрабанда набуває все більш витончених та організованих форм. Наявні матеріали та звітні дані щодо протидії контрабанді дають підстави припустити наявність налагоджених каналів контрабанди та стійких способів її вчинення. Разом з тим, схеми контрабанди є доволі гнучкими, правопорушники постійно корегують механізми і тактику протиправної діяльності відповідно до зміни правил оформлення ввезення на територію України та їх вивезення. Поступова реалізація встановлених заходів щодо боротьби з контрабандою зумовить захист економічних інтересів країни та забезпечить наповнення Державного бюджету, що призведе до формування потужних резервів для зміцнення економічної безпеки держави.

Література:

1. Кримінальний кодекс України № 2341-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Митний кодекс України № 4495-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/stru#Stru>.
3. Інформація про вжиття заходів щодо боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями // Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/>.
4. Передало Х. С. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення економічної безпеки держави / Х. С. Передало, Н. В. Стасів. // Національний університет «Львівська політехніка». – 2016. – С. 206–211.

5. Юрченко В. О. Кримінологічна характеристика запобігання контрабанди в Україні / В. О. Юрченко. // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції Спецвипуск. – 2017. – С. 209–212.

6. Яланський О. С. "Товарна" контрабанда в Україні - щодо доцільності криміналізації / О. С. Яланський. // Молодий вчений. – 2017. – №11. – С. 1034–1038.

УДК 342

Юридичні науки

АНАЛІЗ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ
НАСЕЛЕННЯ У МІСТІ ДНІПРІ

Хавренкова В.Р.

Студентка юридичного факультету

Університету митної справи та фінансів

м.Дніпро, Україна

Ключові слова: Органи самоорганізації населення (ОСН), легалізація ОСНів, громадські активісти, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, делеговані повноваження, місцеве самоврядування, громадська діяльність, міська рада.

Аналіз створення та діяльності органів самоорганізації населення у місті Дніпрі у сфері благоустрою на сьогодні являється достатньо актуальною, оскільки, 24.10.2018 на 36-й сесії ухвали рішення що повноваження щодо органів самоорганізації населення передають від районних рад до мерії. Відтак ОСН зможуть отримувати ширші можливості та фінансове забезпечення. Отже порівняння діяльності ОСНів країни у різних сферах є важливим питанням, оскільки успішна діяльність ОСНів може бути використана як модель для громадських активістів, що планують створити ці органи за місцем проживання.

На сьогоднішній день у Дніпрі налічується 1 тис. 316 об'єднань громадян, які ставлять собі за мету спільними зусиллями дбати про будинки, в яких мешкають. З них 930 – це об'єднання співвласників багатоквартирних будинків

(ОСББ) і житлово-будівельні кооперативи (ЖБК), а 386 – обслуговуючі кооперативи. 55 об'єднань громадян було створено у першому півріччі 2018 року. Разом з ними функціонують органи самоорганізації населення (ОСН) – це представницькі органи, що створюються мешканцями для вирішення окремих питань місцевого значення. Зараз у місті налічується 321 ОСН різних видів (будинкові, вуличні, квартальні, мікрорайонні).

Рішення щодо органів самоорганізації населення, яке ухвалила міська рада на останній сесії, мають стати поштовхом до розвитку органів самоорганізації населення в місті Дніпрі. Самоорганізація населення – це форма добровільної організації на частині території міста його жителів, що об'єдналися за місцем проживання на основі спільності інтересів для вирішення безпосередньо через загальні збори або конференції представників жителів цієї території, а також через обрані ними ОСН питань, які торкаються інтересів населення відповідної території, віднесені чинним законодавством до втілення органів місцевого самоврядування як питань місцевого значення. [9]

Якщо розглядати кращі практики діяльності ОСНів у сфері благоустрою, то можна навести приклад ОСНів в м.Черкаси. Активісти сприяли відновленню вуличного освітлення на вулиці Ярослава Галана, яке не працювало більше 10 років. За сприяння ОСНу у мікрорайоні «Поляна» в м. Черкаси комунальники вперше за останні десятиліття розчистили вулиці від снігу.

У м. Луцьк жителі одного із масивів самоорганізувались та добились, щоб міська влада затвердила та профінансувала будівництво господарсько-побутової каналізації. Раніше жителі скаржились на постійні підтоплення через переповнені каналізаційні ями. У підвалах тамтешніх будинків – води до півметра. Люди щоденно відкачували її власними силами. У результаті тріщали стіни, осідали фасади, були перебої з подачею електроенергії та газу. Міська влада не могла допомогти, кажучи, що немає на це передбачених коштів. Щоб побороти цю проблему у житловому масиві, потрібно 15 мільйонів гривень. Щоб вирішити цю проблему самостійно, жителі вирішили створити ОСН «Квартальний комітет «Малоомелянівський» . Завдяки активним діям членів

комітету на сьогоднішній день вдалось їм чимало. ОСН домігся виготовлення та затвердження проекту господарсько-побутової каналізації, яка мала б допомогти вирішити проблему підтоплення. Вже розпочато будівництво каналізації із сумою фінансування 4,3 млн грн. Загальний бюджет каналізування – 8,9 млн грн. Домоглись встановленню дорожнього знаку регулювання пріоритету проїзду на перехресті, де раніше неодноразово виникали аварійні ситуації. ОСНом ініційовано розробку проекту вуличного освітлення. Загальний бюджет реалізації такого проекту складає 1,5 млн грн. Наразі вирішується питання про пошук фінансових ресурсів на освітлення.

Отже можна побачити, що ОСНи за півтора роки, поборолі ті питання, на які скаржились жителі і намагались боротись протягом 7 років. І як каже голова ОСНу Григорій Панасюк «У нас ще багато планів та ідей. Не усе вдається зробити одразу...»[9]

Головною умовою реалізації ОСНом власних повноважень, отримання делегованих повноважень та володіння фінансовими і матеріально-технічними ресурсами є його належна легалізація. [1] Згідно ст. 16 Закону України «Про органи самоорганізації населення» фінансовою основною діяльністю ОСН є:

1. кошти відповідного місцевого бюджету, які надаються ОСНу відповідною місцевою радою для здійснення їх повноважень;
2. добровільні внески фізичних та юридичних осіб;
3. інші надходження, не заборонені законодавцем.

При цьому, відповідно до ч. 2 ст. 16 Закону України «Про органи самоорганізації населення»[5], ОСН самостійно використовує фінансові ресурси, отримані з місцевого бюджету, на цілі та в межах, визначених відповідною радою. Оскільки ОСНи є одночасно складовою системи місцевого самоврядування і громадським утворенням, вони не можуть бути безпосередньо суб'єктами громадської діяльності, а можуть отримувати прибуток тільки від підприємств, установ та організацій, засновниками або учасниками яких вони є. Залишаючись при цьому неприбутковими організаціями.

Ефективним засобом цільової та системної підтримки розвитку в місті

руху сомоорганізації населення як важливої складової муніципального управління та засобу підвищення якості життя громадян є прийняття та реалізація міської програми розвитку органів самоорганізації населення. Ресурсе забезпечення Програми сприяння розвитку органів самоорганізації населення у місті Дніпрі (далі- Програми) здійснюється за рахунок коштів бюджету м.Дніпра та інших не заборонених законодавством джерел фінансування. Мета Програми це створення в місті організаційно-правових та матеріально-технічних умов для подальшого розширення участі населення міста Дніпра у вирішенні завдань його соціально-економічного та культурного розвитку, і в першу чегу, більш повного задоволення потреб та інтересів жителів шляхом об'єднання зусиль міської ради та її оргнаів з можливостями ОСНів.[12] В ході реалізації Програми повино передбачатись вирішення таких завдань:

- подальше удосконалення та розвиток нормативно-правової, інформаційно- методичної та матеріально-технічної бази стоврення і діяльності в місті ОСНів;

- відпрацювання та упровадження в пракимку найбільш ефективних механізмів взаємодії ОСНів між собою, з органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами розвитку міста;

- відпрацювання механізму наділення ОСНів міською радою їх власними та делегованими повноваженнями, вирішення питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення реалізації цих повноважень;

- створення ефективної системи обрання, навчання та професійного удосконалення керівників та активістів ОСНів, а також державних і муніципальних службовців, що працюють з цими органами.

На мою думку на сьогоднішній день створення ОСНів є актуальною темою, потрібно сповіщати більше кількість людей, адже на жаль, як показують опитування, значною є частка людей, які взагалі не знають, що таке органи самоорганізації населення, для чого і як вони утворюються та що вони роблять. Наша доля в наших руках. Я вважаю, що потрібно вірити тільки в свої сили і разом із своїми однодумцями створювати ОСНи. Але для цього як показує

практика необхідно мати необхідні знання законів і управлінських процедур, бути готовими до компромісів, вміти взаємодіяти з органами місцевого самоврядування та іншими органами влади, із підприємствами та установами.

Якщо раніше ОСНи були у віданні районних у місті рад, то тепер відповідно до оновленої програми, органи самоорганізації населення реєструватимуться виконкомом міської ради, а не в районах. Усією діяльністю ОСН також опікуватиметься мерія. Це є великим плюсом для ОСНів, тому що міськрада здатна надавати органам самоорганізації населення ширші можливості та фінансове забезпечення.

Література:

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні: Кол. монографія / В.О. Антонечко, М.О. Баймуратов, О.В. Батанов та ін.; За ред.: В.В. Кравченка, М.О. Баймуратова, О.В. Батанова. – К.: Атіка, 2007. – 864 с.
2. Апостолюк О.З. Реалії та перспективи розвитку конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг / О.З. Апостолюк // Галицький економічний вісник. – Випуск 3 (№46) – Тернопіль, 2014. – С.56-60.
3. Бригілевич В. Система управління житлом в Україні: актуальний стан і перспективи реформування: практ. посіб. / В. Бригілевич, М. Березовчук, Н. Швець, О. Щодра. – Львів: ТЗОВ «Компанія „Манускрипт"», 2011. – 144 с.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
5. Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11.07.2001 № 2625-III Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
6. Закон України «Про органи самоорганізації населення»: Науково-практичний коментар / За ред. В.В. Кравченка. – К.: Атіка – Н, 2003. – 152 с
7. Муніципальне право України: Підручник / За ред. Погорілка В.Ф., Фрицького О.Ф. - К.: Юрінком Інтер, 2001. – 350с
8. Статус та організація роботи депутата сільської, селищної ради:

Практичний посібник / За ред. В.В. Кравченка, М.В. Пітцика, В.К. Терещенка. – К.: Купріянова О.О., 2005. С. 118

9. Створення та діяльність органів самоорганізації населення. Корисний досвід/ А.С. Крупник, 2017 -50 с.

10. Ради в містах і органи громадської самодіяльності / Бутко І.П., Корнієнко М.І., Стоянов Г.В. - К.: Наук. думка, 1974. - 111с.

11. Рішення Дніпровської міської ради від 21.02.2018 № 13/30

12. Рішення Дніпровської міської ради від 03.09.2014 № 13/55 Про Програму сприяння розвитку органів самоорганізації населення у місті Дніпрі

13. Участь громадян у здійсненні місцевого самоврядування: Навчальний посібник / За ред. В.В. Кравченка. – К.: Атіка, 2004. – 264 ст.

УДК 34.343.3/7

Юридичні науки

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ
СИСТЕМИ ПОКАРАНЬ

*Хомутовська Тетяна Леонідівна,
студентка юридичного факультету,*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Актуальність цієї статті не викликає сумніву, адже питання, присвячені злочинності неповнолітніх, є одними з найбільш дискусійних в науці кримінального права.

Це пов'язано з системою покарань неповнолітніх, що є недосконалою та потребує свого реформування для досягнення цілей покарання. Ефективність кримінальної політики залежить від правильності застосування за вчиненні злочини відповідного покарання, яке повинно бути справедливим, необхідним і достатнім для виправлення і попередження нових злочинів. Для того, щоб запобігти їх подальшому кримінальному майбутньому, завдання законодавця у сфері кримінальної політики полягає в тому, щоб встановити ефективну та гнучку систему покарань для цієї категорії осіб, яка б змогла виправити особу

неповнолітнього злочинця, направити на шлях законслухняного громадянина.

Проблеми покарання неповнолітніх досліджувало чимало вчених, серед яких: М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, Н.Л. Березовська, В.М. Бурдін, Т.О. Гончар, Т.А. Денисова, Д.В. Казначеева, Н.А. Мирошніченко, І.С. Ной, І.О. Томчук, М.І. Хавронюк, та інші.

КК України обґрунтовано містить положення стосовно особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх, що спрямовані на пом'якшення відповідальності і покарання неповнолітніх. Неповнолітніми вважаються особи, які не досягли 18-річного віку. «Для такого віку характерним є зайва категоричність суджень, запальність, неврівноваженість, неспроможність оцінити ситуацію з урахуванням всіх обставин і т.д. Ці вікові особливості обумовили встановлення відносно відповідальності неповнолітніх низки виключень і доповнень порівняно із загальними правилами кримінальної відповідальності». Серед неповнолітніх в КК виокремлюється ще ряд категорій осіб, зокрема: малолітні, тобто ті, які не досягли 14-річного віку, що підлягають кримінальній відповідальності за вчинення низки злочинів, таких як умисні вбивства, спричинення тяжких тілесних ушкоджень зґвалтування, крадіжки, грабежу, розбою, хуліганства тощо.

В основу зниження віку кримінальної відповідальності за ці злочини покладені наступні критерії: рівень розумового розвитку, свідомості особи, який свідчить, про можливість вже в чотирнадцять років усвідомити фактичні об'єктивні ознаки та суспільну небезпечність злочинів; значну поширеність більшості з цих злочинів серед підлітків; значну суспільну небезпечність (тяжкість) більшості з цих злочинів.

Кримінальна відповідальність – це обов'язок особи дати звіт про свої дії уповноваженим на те державним органам (досудового розслідування, прокуратури, суду), а також перетерпіти певні обмеження, страждання, відчутти примусову дію кримінального закону. Частиною кримінальної відповідальності є застосування покарання до винного [1, с.233].

Закон передбачає вичерпний перелік видів покарань, які можуть бути

застосовані до неповнолітнього. Відповідно до ч. 1 ст. 98 КК України це такі основні покарання: 1) штраф; 2) громадські роботи; 3) виправні роботи; 4) арешт; 5) позбавлення волі на певний строк [2]. Проблема призначення покарання неповнолітнім полягає насамперед в тому, що законодавець, визначаючи окремі види покарання, які можуть бути призначені неповнолітнім, фактично звужує їх перелік, що у свою чергу, має негативний вплив при визначенні виду покарання неповнолітньому злочинцю.

Так, проаналізуємо санкцію ч. 1 ст. 122 КК України, яка передбачає наступні покарання: виправні роботи, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк. Так, фактично до неповнолітнього може бути застосоване лише найбільш суворе покарання позбавлення волі. Санкція ч. 1 ст. 189 передбачає покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі - до неповнолітнього в даному випадку можна застосувати лише позбавлення волі. Таким чином, встановлена для неповнолітніх система покарань, ніяким чином не покращує їхнього становища поряд із повнолітніми злочинцями. У більшості випадків, призначаючи покарання неповнолітньому, суд без альтернативи зупиняється на позбавленні волі на певний строк, що у сучасних умовах виправдане лише в крайніх випадках, на чому наголошують численні міжнародні стандарти. У цьому випадку виникає проблема неможливості забезпечити під час призначення судом покарання неповнолітнім особам принципу індивідуалізації покарання, його доцільності, справедливості і гуманізму.

Найбільш доцільним покаранням для неповнолітніх віком від 16 років є громадські роботи. Проте практика застосування такого покарання є мінімальною. Доцільною є позиція Н. Л. Березовської, яка пропонує наступні шляхи активізації застосування даного виду покарання: збільшення кількості санкцій, що передбачають громадські роботи у якості основного виду покарання; установлення можливості застосовувати громадські роботи також і в якості додаткового виду покарання, у тому числі й у випадках, коли вони безпосередньо не передбачені в санкції відповідної статті. Арешт як покарання щодо неповнолітніх пропонується перетворити на покарання, пов'язане з

виправно-трудова впливом, що зможе справити позитивний вплив як на самого злочинця, так і на його оточення. При цьому не обмежувати застосування арешту віком 16 років [3, с.120].

Щодо покарання у виді позбавлення волі, то вважаємо, що практику його застосування щодо неповнолітніх необхідно мінімізувати і застосовувати таке покарання лише щодо неповнолітнього, який скоїв тяжкий чи особливо тяжкий злочин, якщо неможливо досягнути цілей покарання. Дана позиція підтверджується і міжнародним досвідом. Так, у багатьох країнах ставиться під сумнів доцільність застосування зазначеного покарання, як найбільш дієвого заходу кримінально-правового впливу та підкреслюється необхідність скорочення сфери застосування позбавлення волі та розширення практики використання альтернативних засобів, що стосується неповнолітніх [4, с.140].

Отже, система покарань неповнолітніх покликана виконувати загальні цілі покарання, встановлені КК України, з урахуванням специфічних особливостей, притаманних особі неповнолітнього. Головним завданням є побудова, на основі запропонованих положень, ефективної системи покарань з можливістю застосування альтернативних санкцій при призначенні покарання.

На наш погляд, було б доцільно переглянути нинішню систему покарань щодо неповнолітніх, передбачених Кримінальним кодексом, та внести до неї відповідні зміни, що стане дієвим кроком України на шляху впровадження європейських стандартів справедливості, а саме:

- 1) доповнити систему покарань для неповнолітніх покаранням у вигляді обмеження волі, яке б призначалося неповнолітнім з 14 років;
- 2) максимізувати застосування до неповнолітніх покарання у вигляді громадських робіт;
- 3) позбавлення волі як покарання для неповнолітніх застосовувати лише за тяжкі та особливо тяжкі злочини і тільки в крайніх випадках, коли в результаті призначення іншого альтернативного покарання неможливо досягнути цілей покарання.

Література:

1. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Баулін Ю.В., Борисов В.І., Кривоченко Л.М. та ін. ; За ред. Сташиса В.В., Тація В.Я. – 4-є вид., перероб. і доповн. – К.: Право, 2010. – 456 с.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.
3. Березовська Н. Л. Проблеми застосування санкцій до неповнолітніх / Н. Л. Березовська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 5. – С. 185.
4. Томчук І. О. Застосування покарань до неповнолітніх: проблемні питання / І. О. Томчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2014. - № 4 (2). - С. 196.

УДК 342

Юридичні науки

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Шпак М. І.

здобувачка першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти,

Навчально-наукового інституту права

Університету державної фіскальної служби України

Як зазначено у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V: «Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та

підвищуючи якість життя... Разом з тим ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно із світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям України» [1].

Права людини лежать в основі всіх суспільних перетворень. Особливе місце в системі цих трансформацій належить праву на інформацію, оскільки саме його реальне втілення та забезпечення в державі сприяє принциповому перегляду відносин між органами державної влади з конкретною людиною. Особливо гостро стоїть питання реалізації та захисту персональних даних та інших інформаційних прав людини, що здійснюються в Інтернеті, та їх дотриманням.

Різні аспекти проблеми забезпечення та охорони інформаційних прав досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковцями. Значний внесок у дослідження інформаційних прав та свобод, їх захисту як на національному, так і на міжнародному рівні зробили такі вчені: І. В. Арістова, І. Л. Бачило, А. В. Грищенко, В. О. Копилов, Б. А. Кормич, Т. А. Костецька, І. А. Кисарець, О. В. Кохановська, І. І. Лукашук, В. Ю. Баскаков, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, Р. А. Калюжний, І. А. Кисарець, В. А. Ліпкан, О. В. Логінов, Є. А. Макаренко, А. І. Марущак, П. Є. Матвієнко, О. В. Чуприна, В. С. Цимбалюк, М. Я. Швець, О. В. Шепета, О. В. Нестеренко, А. В. Пазюк, М. Г. Прошина, Ю. Є. Максименко, С. П. Рабінович, Я. О. Шашенков, М. Я. Швець та інші.

На сьогоднішній день, Інтернет є одним із основних засобів спілкування людей, розповсюдження преси, отримання інформації для бізнесу, науки, власного розвитку тощо. Тобто, як бачимо, Інтернет залучений у всі сфери життєдіяльності, включаючи економіку, науку, мистецтво, політику тощо.

Як ніколи раніше, Інтернет став революцією у комп'ютерному та комунікаційному світі. Винайдення телеграфу, телефону, радіо і комп'ютера підготували підґрунтя для цього безпрецедентного впровадження можливостей. Інтернет одночасно виступає можливістю всесвітнього мовлення, механізмом поширення інформації, а також середовищем співпраці та взаємодії між окремими суб'єктами та їх комп'ютерами без урахування географічного

розташування. Інтернет являє собою один з найбільш успішних прикладів переваги стійких інвестицій та підтримки вивчення і розвитку інформаційної інфраструктури [2].

Хоча в Україні існує ряд проблем, які заважають широкому і повному використанню Інтернету: низький рівень покриття, низький рівень медіа грамотності населення, фінансовий стан споживачів, ментальність окремих груп населення, тощо, але з кожним роком використання Інтернету стає більш глобальним як в Україні, так і в світі. Разом з тим виникає ряд нових загроз, які ще донедавна не турбували світові організації, державні інституції, громадянське суспільство.

Інформаційні права в мережі Інтернет дуже легко порушити і при цьому залишитись непокараним. Це, насамперед, пов'язано з тим, що на сьогодні досі залишають невизначеними механізми забезпечення юридичної відповідальності за порушення інформаційного законодавства.

Більшість законів стосовно інформації зазначають лише наявність відповідальності, інколи навіть перелічують види відповідальності, але, як правило, чітко не зазначають в чому саме полягає порушення, та не називають органів, до чиєї компетенції відноситься забезпечення відповідальності за порушення інформаційного законодавства, зокрема в віртуальному просторі. Якщо порушення інформаційних прав та законодавства у засобах масової інформації ще можна встановити та довести, зокрема у суді, то злочини в віртуальній сфері, як правило, залишаються безкарними, факти порушення важко довести, складно встановити особу порушника, оскільки дані при реєстрації особи нічим та ніким не перевіряються, що дає змогу зазначити будь-яку особу.

Оскільки мережа Інтернет не має єдиного власника, а її користувачі можуть належати до різних правопорядків, то з метою забезпечення безпеки та інформаційних прав особи, доцільним є посилення міждержавної взаємодії та взаємодопомоги відповідних органів, зокрема в рамках міжнародних та регіональних організацій з метою уніфікації правил користування мережею,

відповідальності за порушення цих правил та захисту законної діяльності в ній. Цікавим тут є досвід голландської поліції, яка оголосила війну мережевим злочинцям, організувавши команду з полісменів, яка буде «патрулювати» інформаційний простір країни в пошуках он-лайнових злочинців, використовуючи сучасне комп'ютерне устаткування для моніторингу інформації [3].

Вивчення наукових праць та зарубіжного досвіду дозволяє зробити висновки щодо методів контролю інформаційного простору в мережі Інтернет, до яких належать:

1) блокування або заборона доступу до сайтів, що містять інформацію, яка порушує чинне в тій чи іншій країні законодавство (застосовується в Австралії, Азербайджані, Алжирі, Бахреїні, Білорусі, Бельгії, Бірмі, В'єтнамі, Німеччині, Данії, Єгипті, Зімбабве, Індії, Йорданії, Іраку (під контролем США), Ірані, Італії, Казахстані, Канаді, Китаї, Кубі, Малайзії, ОАЕ, Пакистані, Саудівській Аравії, Південній Кореї, та ряді інших країн);

2) фільтрування інформаційного потоку в місцях загального користування (інтернет-кафе, навчальні заклади, підприємства) – передбачає обмеження доступу до інформації на основі “чорних списків” – заборони доступу до адрес, що містяться в списку (Китай, Російська Федерація) чи “білих списків” – дозволу доступу тільки до конкретних адрес (Північна Корея), а також за ключовими словами;

3) відстеження активності інтернет-користувачів (Російська Федерація), перлюстрація повідомлень;

4) авторизація користувачів при доступі в Інтернет із застосуванням провайдерами програмних чи апаратних засобів (Білорусь, Алжир, Іран) [4].

Сьогодні однозначно можна сказати, що ні держави, ні інші світові професійні інституції не можуть самостійно боротися в повній мірі із тими викликами, які постали у зв'язку із розширенням Інтернету.

Отже, задля забезпечення інформаційних прав людини, потребують свого правого регулювання ряд проблем. Вирішення яких можливе шляхом

прийняття нормативно-правових актів, які б містили положення про права та обов'язки користувачів мережі Інтернет; відповідальність, яка передбачена за вчинення інформаційних проступків і злочинів; правовий статус суб'єктів, які б здійснювали контроль в даній сфері; зміст контрольних відносин; використання встановлених законом способів і методів контролю; правові норми щодо юридичної відповідальності контролюючих та підконтрольних суб'єктів.

Література:

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки / Відомості Верховної Ради України. 2007. № 537-V. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16/conv>
2. Brief History of the Internet. URL: https://www.internetsociety.org/sites/default/files/Brief_History_of_the_Internet.pdf.
3. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика: навч. посіб. / Г. Г. Почепцов // URL: http://pidruchniki.com/16790422/politologiya/yevropeyskiy_soyuz
4. Ліхтман Б. А. Влада бере Інтернет під контроль / Б. А. Ліхтман // URL: http://www.infosecurity.ru/_gazeta/content/091225/art2.shtml.

